

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Katedra radiologie, toxikologie a ochrany obyvatelstva

Bakalářská práce

Evakuace škol a školských zařízení pro
děti, žáky a studenty se speciálními
vzdělávacími potřebami v Jihočeském kraji

Vypracovala: Petra Pavelková

Vedoucí práce: Ing. Mgr. Marie Charvátová

České Budějovice 2015

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá problematikou škol a školských zařízení z hlediska jejich připravenosti a informovanosti na evakuaci s dětmi, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami v Jihočeském kraji. Tato bakalářská práce posuzuje připravenost a informovanost jednotlivých škol. Práce je rozdělena na dvě části – na teoretickou a výzkumnou část.

Teoretická část se zabývá převážně evakuací, která je součástí našeho života a přináší vznik mimořádné události nebo krizové situace. Evakuace se týká všech věkových kategorií.

Evakuace se člení z několika hledisek. Patří sem hledisko opatření, kam bychom zařadili plošnou a objektovou evakuaci. Dalším hlediskem je výběr osob, kterých se evakuace týká, tedy jde o všeobecnou a částečnou evakuaci. Evakuace se také dělí dle doby trvání a to na krátkodobou, dlouhodobou a vyvedení. Evakuace rozdělená dle hlediska způsobu realizace je řízená, samovolná a také sem patří samoevakuace. Do posledního rozdělení evakuace z hlediska ohrožení patří přímá a nepřímá evakuace.

Dále se v práci zabývám plánováním evakuace. Rozebírám zde plán evakuace jako součást havarijního plánu kraje, dále se zde také věnuji plánování evakuace v zónách havarijního plánování. Pod kapitolou je i plán evakuace osob, jako nedílná součást vnějšího havarijního plánu, který se zpracovává pro jaderné zařízení nebo pracoviště IV. kategorie. Dalšími podkapitolami jsou plány evakuace organizací zpracovávajících vnitřní havarijní plán, plány evakuace v rámci povodňové ochrany a také plány evakuace u ostatních právnických a podnikajících fyzických osob.

Velkou kapitolou v teoretické části bakalářské práce je vzdělávací soustava České republiky. Kde vycházím převážně ze zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (tzv. „Školský zákon“) a o změně dalších zákonů, v platném znění.

Existují různé druhy škol. Mezi tyto druhy patří mateřská škola, základní škola, střední škola, konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky.

Dalšími druhy škol jsou speciální školy. Mezi druhy speciálních škol patří mateřská škola pro zrakově postižené, základní škola pro zrakově postižené, střední škola pro zrakově postižené, konzervatoř pro zrakově postižené; mateřská škola pro sluchově postižené, základní škola pro sluchově postižené, střední škola pro sluchově postižené; mateřská škola pro hluchoslepé, základní škola pro hluchoslepé; mateřská škola při zdravotnickém zařízení, základní škola při zdravotnickém zařízení, základní škola speciální při zdravotnickém zařízení; mateřská škola pro tělesně postižené, základní škola pro tělesně postižené, střední škola pro tělesné; mateřská škola logopedická, základní škola logopedická; mateřská škola speciální, základní škola praktická, základní škola speciální, odborné učiliště, praktická škola; základní škola pro žáky se specifickými poruchami učení, základní škola pro žáky se specifickými poruchami chování.

Do speciálních škol chodí děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami. Tyto děti, žáci a studenti mohou mít různé druhy zdravotního postižení. Dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách dělíme zdravotní postižení do několika skupin a to do zrakového postižení, sluchového postižení, mentálního postižení, tělesného postižení vnitřního postižení, řečového postižení, kombinovaného postižení a dále také do těchto skupin patří duševní nemoci, senioři a rodiče dětí se zdravotním postižením. Tato jednotlivá zdravotní postižení charakterizují později v bakalářské

Ve výzkumné části bylo cílem zhodnotit připravenost vybraných škol a školských zařízení pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami v Jihočeském kraji na evakuaci těchto zařízení.

Pro metodiku byly vytvořeny dva typy dotazníků. První dotazník byl určen pro ředitele škol a obsahoval 16 otázek. Otázky měly otevřené a uzavřené odpovědi. Začátek dotazníku charakterizuje zkoumaný vzorek. Poté má blok jeden tematický blok, který pojednává o připravenosti školy na evakuaci.

Druhý dotazník byl určen pedagogickému personálu. Dotazník pro pedagogický personál obsahoval 30 otázek, které měly uzavřené a otevřené odpovědi. První čtyři otázky charakterizují pedagogický personál (věk, pohlaví, délka praxe, dosažené vzdělání). Poté byl rozdělen do 2 tematických bloků. První tematický blok pojednává

o informovanosti pedagogického personálu v oblastech ochrany obyvatelstva, bezpečnosti práce, požární ochrany, mimořádné události, bezpečnosti a ochrany zdraví. Druhý tematický blok je zaměřen na sebehodnocení pedagogických personálu z jejich pohledu.

Všechny výsledky byly zaneseny do programu Excel, který je součástí softwarového balíčku Microsoft office.

Bakalářská práce poukazuje na problémy vyskytující se ve školách a školských zařízeních při evakuaci s dětmi, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami. Výsledky poukazují na neznalost a nepřipravenost škol při vzniku mimořádné události. Dále by výsledky mohly být využity jako základ pro další výzkumné šetření a pomoc jednotlivým školám při přípravě na evakuaci.

Klíčová slova

Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami

Evakuace

Evakuační plán

Pedagogický personál

Ředitelé

Školy a školská zařízení

Zdravotní postižení

Abstract

This thesis deals with the problems of schools and educational institutions in the South Bohemian Region in terms of their preparedness to evacuate children and students with special educational needs. This thesis assesses the preparedness and awareness of individual schools. The work is divided into two parts, a theoretical part and a research part.

The theoretical part deals mainly with evacuations as a reaction on an emergence of an incident or crisis. Evacuation applies to people of all ages.

Evacuation is divided in several respects. This includes aspects of the measures adopted, where we put area evacuation and building evacuation. Another aspect is that of selecting persons involved in the evacuation; then it is universal and partial evacuation. Evacuation is also divided according to its duration, into the short term evacuation, long term evacuation and an exit. Evacuation divided according to the mode of implementation is driven evacuation, spontaneous evacuation and self-evacuation. The last division of evacuation, division in terms of danger, divides evacuation into direct and indirect evacuation.

Further in the thesis I deal with evacuations planning. I analyse evacuation plan as a part of the emergency plans of the region. I also discuss the planning of evacuation in emergency planning zones. One of the subsections discusses also a plan for the evacuation of people, as an integral part of the external emergency plan which is elaborated for a nuclear facility or a workplace of 4th category. Other subchapters deal with evacuation plans of organizations preparing an internal emergency plan, evacuation plans as part of flood protection and evacuation plans of other legal entities and individuals.

An important chapter in the theoretical part is the educational system in the Czech Republic. Here I proceed mainly from the Act no. 561/2004 Coll., on preschool, primary, secondary, higher professional and other education (Education Act) and amending other laws, as amended.

There are different kinds of schools. These species include kindergarten, primary school, secondary school, conservatory, higher vocational school, elementary school of arts and language school with the state language examination.

Other types of schools are special schools. Among special schools we include kindergarten for visually impaired children, elementary school for the visually impaired, high school for the visually impaired, conservatory for the visually impaired; nursery school for the deaf, school for the hearing-impaired, high school for the hearing impaired; kindergarten for the deaf and blind, primary school for deaf and blind; kindergarten at health care facilities, primary school at health care facilities, special primary school at a health care facility; nursery school for the disabled, a school for the disabled, a secondary school for the disabled; speech therapy kindergarten, speech therapy elementary school; special kindergarten, elementary practical school, special school, vocational school, practical school; elementary school for pupils with learning disabilities, primary school for pupils with specific behavioural problems.

Special schools are attended by children, pupils and students with special educational needs. These children, pupils and students can have different kinds of disability. According to the Act no. 108/2006 Coll., on social services, we divide disability into several groups, into visual impairment, hearing impairment, mental disability, physical disability, internal disability, speech impairment, combined handicaps and we also include mental illness, seniors and parents of children with disabilities to these groups. These individual disabilities are characterized later in the thesis.

In the research part, the aim was to assess the readiness of selected schools and educational facilities for children, pupils and students with special educational needs in the South Bohemian Region for the evacuation of the facility.

For the methodology, two types of questionnaires were developed. The first questionnaire was designed for school principals and contained 16 questions. Questions have open and closed answers. Beginning of the questionnaire characterizes the research sample. Then, the block has a thematic section that discusses the preparedness of the school for evacuation.

The second questionnaire was designed for teaching staff. The questionnaire for teaching staff included 30 questions, which had closed and open answers. The first four questions characterize the teaching staff (age, sex, length of practice, educational attainment). Then, the questionnaire was divided into two thematic blocks. The first thematic section discusses the awareness of teaching staff in the areas of civil protection, work safety, fire protection, emergency and health protection. The second thematic section focuses on self-evaluation of pedagogical personnel from its perspective.

All results were entered into the Excel program, which is a part of the Microsoft Office software package.

The bachelor thesis points out the problems occurring in schools and educational institutions in terms of the evacuation of children, pupils and students with special educational needs. The results indicate ignorance and unpreparedness of schools for an emergency situation. However, the results could be used as a basis for further investigation and for an assistance to individual schools in evacuation preparation.

Keywords

Children, pupils and students with special educational needs

Evacuation

Evacuation plan

Teaching staff

Directors

School and school equipment

Disability

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 5.5.2015

.....
Petra Pavelková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Mgr. Marii Charvátové za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnovala. Mé poděkování patří i Všem respondentům, kteří se trpělivě podíleli na empirickém šetření.

OBSAH

ÚVOD	13
1 TEORETICKÁ ČÁST	14
1.1 Evakuace	14
1.1.1 Zabezpečování evakuace.....	14
1.1.2 Členění evakuace	15
1.1 Plánování evakuace	17
1.2.1 Plán evakuace jako součást havarijního plánu kraje	17
1.2.2 Plán evakuace v zónách havarijního plánování	18
1.2.3 Plán evakuace organizací zpracovávající vnitřní havarijní plán	20
1.2.4 Plán evakuace v rámci povodňové ochrany	23
1.2.5 Plán evakuace u ostatních právnických a podnikajících fyzických osob.....	24
1.3 Vzdělávací soustava České republiky	26
1.3.1 Typy speciálních škol.....	26
1.3.2 Zdravotní postižení.....	27
1.3.3 Další zdravotní postižení.....	30
1.4 Vzdělání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami	31
2 VÝZKUMNÁ OTÁZKA A METODIKA VÝZKUMU	33
2. 1 Výzkumná otázka	33
2. 2 Metodika výzkumu	33
2. 3 Charakteristika zkoumaného souboru	36
2. 3. 1 Charakteristika ředitelů	37
2. 3. 2 Charakteristika pedagogického personálu.....	37

3 VÝSLEDKY	39
3. 1 Výsledky dotazníkového šetření u ředitelů škol.....	39
3.2 Výsledky dotazníkového šetření pedagogického personálu.....	49
4 DISKUZE.....	76
4. 1 Evakuační plán	76
4. 2 Asistence při evakuaci.....	77
4. 3 Čas potřebný k evakuaci.....	77
4. 4 Návčik evakuace.....	78
4. 5 Znalost personálu o obsahu evakuačního plánu	79
4. 6 Hasicí přístroj používaný na hašení elektrického zařízení	79
4. 7 Bezpečnostní značka požárního výtahu.....	80
4. 8 Bezpečnostní značka nouzový východ.....	81
4.9 Znalost varovného signálu Všeobecná výstraha.....	81
4.10 Znalost doporučených způsobů chování při zaznění signálu Všeobecná výstraha	81
4. 11 Akustická zkouška sirén.....	82
4. 12 Použití amoniaku.....	82
5 ZÁVĚR	83
6 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	87
7 PŘÍLOHY	93

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AZS	Akustická zkouška sirén
DD	Dětský domov
DÚ	Dětský ústav
HP	Hasicí přístroj
PAPI	Paper And Pen Interviewing
VÚ	Výchovný ústav

ÚVOD

V dnešní době se každý den setkáváme s různými typy mimořádných událostí. Vznik mimořádné události je většinou nečekaný, rychlý a málo kdy lze mimořádnou událost odvrátit dřív, než nás jakkoliv postihne. Mezi mimořádné události lze zahrnout například požáry, povodně, silniční nehody, únik nebezpečných látek a jiné. Za účelem ochrany obyvatelstva se vytvářejí ochranná opatření. Mezi tyto opatření patří varování, ukrytí, nouzové přežití a evakuace.

Bakalářská práce se zabývá otázkami evakuace škol a školských zařízení, které navštěvují děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami v Jihočeském kraji. Při vzniku mimořádné události jsou děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami ohrožováni více, neboť charakter jejich postižení je činí zranitelnějšími než ostatní osoby. Druh a míra zdravotního postižení žádají v případě vzniku mimořádné události specifické přístupy a lze předpokládat, že tyto osoby budou potřebovat asistenci. Evakuace dětí, žáků a studentů, se zrakovým, sluchovým i mentálním a kombinovaným postižením má jistá specifika. Bakalářská práce se zabývá problematikou připravenosti škol a školských zařízení a informovaností pedagogického personálu na evakuaci těchto zařízení s výskytem dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami v Jihočeském kraji. V teoretické části práce je popsán současný stav plánování evakuace dle platných právních norem, připravovaných opatření a způsobů zabezpečení evakuace. Pro pochopení problematiky výchovy a vzdělávání je definována a blíže popsána Vzdělávací soustava České republiky. Zdravotní postižení a vzdělávací potřeby jsou v této práci také vymezeny.

Výzkumná část práce se zaměřuje na hodnocení současného stavu připravenosti škol a školských zařízení, které navštěvují děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami v Jihočeském kraji, včetně ověření informovanosti pedagogického personálu, který pečuje o tyto svěřené osoby. Za tímto účelem bylo realizováno rozsáhlé dotazníkové šetření. Výsledky dotazníkového šetření byly interpretovány ve formě grafů.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Evakuace

Ochrana obyvatelstva plní úkoly v oblastech ochrany zdraví, života, majetku, životního prostředí při mimořádných událostech a krizových situacích. (1) Úkoly ochrany obyvatelstva jsou varování, vyrozumění obyvatelstva, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva. (2, 3, 4) Evakuaci se samostatně věnuji v následující kapitole.

Evakuací se rozumí přemístění zvířat, osob, předmětů kulturních hodnot, technického zařízení, případně materiálu a strojů z míst ohrožených do míst, kde je připravené náhradní stravování a ubytování, uskladnění věcí, ustájení zvířat. (5, 6)

Evakuace se týká všech osob v místech ohrožených mimořádnou událostí, kromě osob, které budou provádět záchranné práce, provádět neodkladnou práci nebo řídit evakuaci. (5,7)

Přednostně se evakuace plánuje pro vybrané skupiny obyvatelstva (8):

- „*děti do 15 let;*
- *pacienty ve zdravotnických zařízeních;*
- *osoby umístěné v sociálních zařízeních;*
- *osoby zdravotně postižené;*
- *doprovod těchto osob.*”

1.1.1 Zabezpečování evakuace

Zabezpečení pořádkové má na starost zpracovatel evakuačního plánu s příslušným orgánem veřejné správy. Pořádková evakuace zahrnuje zajištění bezpečnosti a pořádku po celou dobu evakuace. (8)

Dopravní evakuace zahrnuje zásobování pohonnými hmotami u organizované přepravy osob a má jí také na starost zpracovatel evakuačního plánu s příslušným orgánem veřejné správy. (8)

Zabezpečení zdravotnické evakuace zahrnuje převoz do zdravotnických zařízení, zabezpečení hygienicko-epidemiologických opatření, před lékařské zdravotnické pomoci. Zabezpečení zdravotnické evakuace zajišťuje zpracovatel evakuačního plánu s příslušným orgánem veřejné správy.

Zpracovatel evakuačního plánu dále zpracovává zabezpečení zásobování, ubytování a distribuci zásob na základě mimořádných pravomocí nebo uzavřených smluv. V první řadě jde o zabezpečení zásobování potravinami, pitnou vodou, nouzovým stravováním a nouzovými přiděly předmětů nezbytných k přežití. (8)

Zpracovatel poskytuje mediální informace obyvatelstvu o chování při mimořádné události nebo krizové situaci. Dále zajišťuje předání tísňových informací. (8)

1.1.2 Členění evakuace

Evakuace osob se člení z hlediska rozsahu opatření, z hlediska výběru osob, z hlediska doby trvání, z hlediska způsobu realizace a z hlediska ohrožení způsobem. Tyto hlediska jsou popsány níže. (9)

Rozdělení evakuace z hlediska rozsahu opatření:

- **plošná** - plošná evakuace zahrnuje větší územní prostor, část obyvatelstva nebo celého celku;
- **objektová** - objektová evakuace zahrnuje jednu budovu nebo malý počet budov, technických provozů, správních budov a dalších budov.

Rozdělení evakuace z hlediska výběru osob, kterých se evakuace týká:

- **všeobecná** - podléhají jí všechny skupiny obyvatelstva; jedná se například o průmyslové havárie nebo živelné pohromy;
- **částečná** (selektivní) - podléhají jí pouze určité skupiny osob - osoby staré, osoby tělesně postižené, zaměstnanci určitých útvarů, děti, ženy, pacienti zdravotnických lůžkových zařízení, a podobně.

Rozdělení evakuace z hlediska doby trvání:

- **vyvedení** - je realizováno při záchranných pracích v jedné části objektu (byť v panelovém domě); osoby jsou složkami integrovaného záchranného systému vyvedeny z místa ohrožení; těmto osobám se poskytují informace, případně ošetření nebo místo pro přečkání; místo pro přečkání představují autobusy, které mají připraveny hasičský záchranný sbor;
- **krátkodobá** - jedná se o pobyt mimo domov do 24 hodin; evakuovaným je zajištěno zdravotní ošetření, příkrývky, strava, přístřeší v extrémních klimatických podmínkách;
- **dlouhodobá** - jedná se o pobyt mimo domov více než 24 hodin; zabezpečuje se nouzové přežití obyvatelstva, nouzové ubytování a stravování.

Rozdělení evakuace z hlediska způsobu realizace:

- **řízená** - evakuace je řízená představiteli zodpovědnými za provádění a přípravu evakuace;
- **samovolná** – u samovolné se obyvatelstvo rozhodne samo evakuovat s místa ohrožení a řídí se samovolně; evakuace není řízená;
- **samoevakuace** - evakuované osoby jsou přemístěny svými prostředky do vlastního náhradního ubytování nebo do evakuačního střediska; evakuované osoby mohou být evakuované také po určené trase; samoevakuace je upřednostňovaná. (10)

Rozdělení evakuace z hlediska ohrožení:

- **přímá (bez ukrytí)** - přímá evakuace je prováděna bez předchozího ukrytí obyvatelstva; provádí se u živelných pohrom;
- **nepřímá (s ukrytím)** - evakuace s ukrytím je prováděna po snížení prvotního nebezpečí a po předchozím ukrytí obyvatelstva; prováděna při úniku nebezpečných látek. (11)

1.1 Plánování evakuace

Plánování evakuace je základem pro přípravu a řízení evakuace osob, věcných prostředků a hospodářského zvířectva z ohroženého prostoru v daném pořadí priority. Jde o připravený postup jednání a soubor vybraných informací, které slouží k provedení objektové nebo plošné evakuace obyvatelstva.

Evakuace je proces, který se plánuje pro předem vymezené typy událostí a předem určená místa jejich možného výskytu, a to (8):

- *„pro řešení mimořádných událostí, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu;*
- *ze zón havarijního plánování jaderných zařízení nebo pracovišť s velmi významnými zdroji ionizujícího záření;*
- *ze zón havarijního plánování objektů nebo zařízení s nebezpečnými chemickými látkami, při hrozbě možného ozbrojeného konfliktu z území vyčleněného pro potřeby operační přípravy, předpokládané bojové činnosti a dalších zájmových prostorů ozbrojených sil v souladu s potřebami zajištění obrany státu;*
- *opuštění míst ohrožených mimořádnou událostí se plánuje do 48 hodin a u velké sídelní a průmyslové aglomerace až do 72 hodin od vyhlášení evakuace.”*

1.2.1 Plán evakuace jako součást havarijního plánu kraje

Havarijní plán kraje je, spolu s vnějším havarijním plánem; dohodou o poskytnutí pomoci; dokumentací o společných záchranných a likvidačních pracích a statistickými přehledy; dokumentací o společných školeních, instruktážích a cvičeních složek integrovaného záchranného systému; typovými činnostmi složek při společném zásahu s územně příslušným poplachovým plánem, dokumentací integrovaného záchranného systému. (12)

Zásady a způsob zpracování havarijního plánu kraje včetně stanovení způsobu jeho schvalování a používání je stanoveno vyhláškou Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

Havarijní plán kraje se zpracovává pro řešení mimořádných událostí, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu. Zpracovatelem je hasičský záchranný sbor kraje, který při jeho zpracování vychází z analýzy vzniku mimořádných událostí a možného ohrožení území kraje, podkladů poskytnutých právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami, dotčenými správními úřady, obecními úřady a jednotlivými složkami. (12)

Havarijní plán kraje se zpracovává strukturálně do tří částí: informační, operativní a plán konkrétních činností.

Plán evakuace obyvatelstva jako součást plánu konkrétních činností havarijního plánu kraje obsahuje (12):

- *„zásady provádění evakuace;*
- *rozsah evakuačních opatření;*
- *zabezpečení evakuace;*
- *orgány pro řízení evakuace a způsob jejich vyrozumění;*
- *rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace obyvatelstva“.*

1.2.2 Plán evakuace v zónách havarijního plánování

Tento typ evakuace se plánuje pro oblast, která může být ohrožena únikem nebezpečných, chemických nebo radioaktivních látek. Tyto předem stanovené oblasti jsou označovány jako zóny havarijního plánování. Plán evakuace osob se v tomto případě připravuje jako nedílná součást vnějších havarijních plánů. Vnější havarijní plán se zpracovává pro jaderné zařízení nebo pracoviště IV. kategorie a pro objekty a zařízení s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky, u kterých je pravděpodobnost vzniku závažné havárie.

1.2.2.1 Plán evakuace osob, jako nedílná součást vnějšího havarijního plánu, který se zpracovává pro jaderné zařízení nebo pracoviště IV. Kategorie

Dle zákona č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (tzv. „Atomový zákon“), v platném znění, se havarijním plánem rozumí soubor plánovaných opatření k likvidaci radiační nehody nebo radiační havárie a k minimalizaci jejich následků.

Havarijní plán se dle tohoto zákona zpracovává pro (13):

- přepravu jaderných materiálů nebo zdrojů ionizujícího záření (havarijní řád);
- prostory jaderného zařízení (vnitřní havarijní plán);
- okolí jaderného zařízení, pro které se uplatňují požadavky havarijního plánování nazývaného zónou havarijního plánování (vnější havarijní plán).

Vnější havarijní plán se skládá ze tří samostatných částí: informační části, operativní části a plánu konkrétních činností. Plán evakuace osob se zpracovává jako jeden z plánu konkrétních činností.

Plán evakuace obsahuje (12):

- *„zásady provádění evakuace;*
- *předpokládané počty evakuovaných osob;*
- *rozsah evakuačních opatření;*
- *zabezpečení evakuace;*
- *orgány určené pro řízení evakuace a způsob jejich vyrozumění;*
- *rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace;*
- *monitorování evakuovaných osob a dekontaminačních stanovišť.“*

1.2.2.2 Plán evakuace osob, jako nedílná součást vnějšího havarijního plánu, který se zpracovává pro zařízení s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky, u kterých je pravděpodobnost vzniku závažné havárie

Provozovatel, jehož zařízení nebo objekt spadá do skupiny B je povinen „*vypracovat a předložit krajskému úřadu písemné podklady pro stanovení zóny havarijního plánování a zpracování vnějšího havarijního plánu současně s předložením návrhu bezpečnostní zprávy, spolupracovat s krajským úřadem a jím pověřenými organizacemi a institucemi na zajištění havarijní připravenosti v oblasti vymezené vnějším havarijním plánem.*“ (14)

Krajský úřad o svém rozhodnutí informuje ministerstvo, které stanoví rozsah a způsob vypracování vnější havarijní plán. Krajský úřad může také rozhodnout o tom, že zařízení nebo objekt nebudou zpracovávat vnější havarijní plán. (14)

Vnější havarijní plán se skládá ze tří samostatných částí: informační části, operativní části a plánu konkrétních činností. Plán evakuace osob se zpracovává jako jeden z plánu konkrétních činností.

1.2.3 Plán evakuace organizací zpracovávající vnitřní havarijní plán

V České republice evakuaci připravují organizace, které pracují s nebezpečnými látkami ve větším množství, než je stanoveno v příloze zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (tzv. „Zákon o prevenci závažných havárií“) a jaderněenergetická zařízení, jelikož jsou to organizace spadající do nejvyšší kategorie podle zákona č. 18/1997 Sb. o mírovém využívání

jaderné energie a ionizujícího záření (tzv. „Atomový zákon“) a o změně a doplnění některých zákonů.

„Plán evakuace obyvatelstva, řešený podle těchto právních úprav, obsahuje zásady provádění evakuace, rozsah evakuačních opatření, časové limity, seznam sil a prostředků, které zabezpečí evakuaci, orgány pro řízení evakuace a způsob jejich vyrozumění, počty osob k evakuaci a místa, odkud a kam budou evakuovány, počty osob vyžadující zvláštní péči, systém řízení hromadné evakuace a samovolné evakuace.“ (10)

1.2.3.1 Plán evakuace osob, jako nedílná součást vnitřního havarijního plánu, který se zpracovává pro jaderné zařízení nebo pracoviště IV. kategorie.

Plán evakuace je důležitý nástrojem pro přepravu a přemístění osob, zvířat, předmětu kulturních hodnot, strojů a podobně.

Vnitřní havarijní plán obsahuje úvodní část se základními údaji, předmět a rozsah činnosti, místo provázané činnosti a dobu jejího provozování, možnost vzniku mimořádných událostí a jejich závažnosti. Vnitřní havarijní plán obsahuje také způsob vyhlášení mimořádných událostí, aktivace zasahujících osob a další. (15)

Každé 3 roky se provádí revize vnitřního havarijního plánu. Bezodkladně musí být provedena revize vnitřního havarijního plánu, jestliže dojde ke změně podmínek mající dopad na zajištění havarijní připravenosti. (15)

1.2.3.2 Plán evakuace osob, jako nedílná součást vnitřního havarijního plánu, který se zpracovává pro zařízení s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky, u kterých je pravděpodobnost vzniku závažné havárie

Právnícká osoba nebo podnikající fyzická osoba, která užívá objekt nebo zařízení, kde je množství nebezpečné látky v objektu nebo zařízení je stejné nebo větší, než je množství uvedené v příloze č. 1 zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií

způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky je povinna navrhnout zařízení objektu nebo zařízení do příslušné skupiny. V případě, kdy právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba v určitém objektu nebo zařízení nakládá s nebezpečnými látkami v takovém množství, které je uvedeno v již zmiňované příloze zákona o prevenci závažných havárií, kdy objekt spadá do skupiny A, či B, je taková osoba povinna zpracovat vnější nebo vnitřní havarijní plány. (14)

Dle § 17 zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky je provozovateli uložena povinnost zpracovat vnitřní havarijní plán. Vnitřní havarijní plán se zpracovává za účelem stanovení opatření uvnitř objektu nebo zařízení pro případ vzniku závažné havárie. Při jeho zpracování se vychází ze součinnosti se zaměstnanci objektu nebo zařízení zařazeného do skupiny B.

Vnitřní havarijní plán obsahuje (14):

- *„jména, příjmení a funkční zařazen fyzických osob;*
- *pověření provozovatele realizovat preventivní bezpečnostní opatření;*
- *scénáře možných havárií, scénáře odezvy na možné havárie, scénáře řízení odezvy na možné havárie a matice odpovědnosti za jednotlivé fáze odezvy na možné havárie;*
- *popis možných dopadů závažné havárie;*
- *popis činností nutných ke zmírnění dopadů závažné havárie;*
- *přehled ochranných zásahových prostředků, se kterými disponuje provozovatel;*
- *způsob vyrozumění dotčených orgánů veřejné správy a varování osob;*
- *opatření pro výcvik a plán havarijních cvičení;*
- *opatření k podpoře zmírnění dopadů závažné havárie mimo objekt a spolupráci se složkami integrovaného záchranného systému“.*

1.2.4 Plán evakuace v rámci povodňové ochrany

Za povodňové plány se dle § 71 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (tzv. „Vodní zákon“) považují dokumenty, které obsahují náležitosti jím stanovené. (16)

Povodňový plán se dělí na tři části (16):

- *„věcnou část, která zahrnuje údaje potřebné pro zajištění ochrany před povodněmi určitého objektu, obce, povodí nebo jiného územního celku, směrodatné limity pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity;*
- *organizační část, která obsahuje jmenné seznamy, adresy a způsob spojení účastníků ochrany před povodněmi, úkoly pro jednotlivé účastníky ochrany před povodněmi včetně organizace hlásné a hlídkové služby;*
- *grafickou část, která obsahuje zpravidla mapy nebo plány, na kterých jsou zakresleny zejména záplavová území, evakuační trasy a místa soustředění, hlásné profily, informační místa.“*

Povodňové plány se zpracovávají jako tzv. povodňové plány územních celků (povodňové plány obcí, povodňové plány správních obvodů obcí s rozšířenou působností, povodňové plány správních obvodů krajů a Povodňový plán České republiky) a tzv. povodňové plány staveb ohrožených povodněmi, které se nacházejí v záplavovém území nebo mohou zhoršit průběh povodně. Vodoprávní úřad může uložit povinnost zpracovat povodňový plán vlastníkům pozemků, které se nacházejí v záplavových územích, je-li to třeba s ohledem na způsob jejich užívání. (16)

Územní příslušný vodoprávní úřad určuje záplavová území, poskytuje mapovou dokumentaci těchto území Ministerstvu životního prostředí a stavebním úřadům. Evakuace se plánuje ze záplavových území ohrožených zvláštními a přirozenými povodněmi vychází z hydrologických výpočtů, z dostupných podkladů správců vodních toků o pravděpodobné hranici území ohroženého zvláštními a přirozenými povodněmi a z podkladů správců povodí.

Evakuace se při zvláštních nebo přirozených povodních uskuteční na základě vyhlášení stavu nebezpečí, rozhodnutí územně příslušných povodňových orgánů,

a podobně. Evakuace se provádí na základě havarijních plánů nebo podle zpracovaných povodňových plánů.

Při přirozených povodních se evakuace provádí v oblastech ohrožených záplavami na základě rozhodnutí územně příslušného povodňového orgánu a s ohledem na dobu záplavové vlny a její průběh.

Vlastníci vodních děl při ohrožení bezpečnosti vodních děl po vodním toku varují povodňové orgány, bezprostředně ohrožené subjekty a Hasičský záchranný sbor České republiky.

Evakuace se provádí hned po nařízení evakuace a po varování obyvatelstva, jestliže hrozí ohrožení zvláštní povodní, pokud hrozí havárie vodního děla doprovázená vznikem průlomové vlny a také při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů. Evakuace se provádí rychle a obyvatelstvo či zaměstnanci se přemístí do bezpečné vzdálenosti od místa, kde hrozí průlomová vlna.

„V případě bezprostřední hrozby nebo vzniku mimořádné události na vodním díle, se evakuace provádí na základě rozhodnutí územně příslušného povodňového orgánu. V případě vyhlášení stavu nebezpečí nebo nouzového stavu na území ohroženého mimořádnou situací na vodním díle se evakuace provádí z tohoto území na základě rozhodnutí příslušného orgánu veřejné správy (krizový štáb obce s rozšířenou působností, krizový štáb kraje.)” (10)

1.2.5 Plán evakuace u ostatních právnických a podnikajících fyzických osob

Evakuační plán je dokument, který je zpracován povinně, jako součást havarijních plánů kraje, vnějších a vnitřních havarijních plánů a povodňových plánů. Jak již bylo řečeno v kapitolách výše.

Plánování evakuace z pohledu právnických a podnikajících fyzických osob je díky šíři různých právních předpisů řešícími dotčenou oblast velmi náročné. Před samotným zahájením plánování evakuace je tedy potřeba stanovit, které právní předpisy jsou pro právnickou a podnikající fyzickou osobu relevantní. (10)

Doposud bylo uváděno zpracování evakuačního plánu jako dokumentu, který se vytváří pro vybrané druhy mimořádných událostí (havarijní plán kraje, povodňový plán) a pro objekty a zařízení, ve kterých se pracuje s nadlimitním množstvím nebezpečných chemických nebo radioaktivních látek (vnitřní a vnější havarijní plány). Ovšem existují i objekty a prostory, které nespádají do již zmiňovaných oblastí havarijní dokumentace, a přesto mají povinnost zpracovat dokument, který stanovuje postup při evakuaci osob, zvířat a materiálu z objektů zasažených nebo ohrožených požárem (tzv. „Požární evakuační plán.“) (17)

Požární evakuační plán se zpracovává dle § 33 vyhlášky č. 246/2001 Sb. o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru pro objekty a prostory (17):

- *„kde jsou složité podmínky pro zásah;*
- *kde se provozují činnosti s vysokým požárním nebezpečím;*
- *v případě, že tak stanoví dokumentace požární ochrany zpracovaná na základě stanovení podmínek požární bezpečnosti, i pro další provozované činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím.“*

Požární evakuační plán obsahuje (17):

- *„určení osoby, která bude organizovat evakuaci, a místo, ze kterého bude evakuace řízena;*
- *určení osob a prostředků, s jejichž pomocí bude evakuace prováděná;*
- *určení cest a způsobu evakuace, místa, kde se evakuované osoby, popřípadě zvířata budou soustřeďovat, a určení zaměstnance, který provede kontrolu počtu evakuovaných osob;*
- *způsob zajištění první pomoci postiženým osobám;*
- *určení místa, na kterém se bude soustřeďovat evakuovaný materiál, a určení způsobu jeho střežení;*
- *grafické znázornění směru únikových cest v jednotlivých podlažích.“*

Úplnost a správnost požárního evakuačního plánu se ověřuje formou cvičného požárního poplachu.

1.3 Vzdělávací soustava České republiky

Školy a školská zařízení jsou tvořena vzdělávacími programy. „*Druhy škol jsou mateřská škola, základní škola, střední škola, konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky. Druhy školských zařízení jsou zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská poradenská zařízení, školská zařízení pro zájmové vzdělávání, školská účelová zařízení, školská výchovná a ubytovací zařízení, zařízení školního stravování, školská zařízení pro přehled školských zaměření pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školská zařízení pro preventivně výchovnou péči.*”(18)

Přehled a popis škol a školských zařízení dle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání (tzv. „Školský zákon“) a o změně dalších zákonů, v platném znění, uvádím v Příloze A.

1.3.1 Typy speciálních škol

- mateřská škola pro zrakově postižené, základní škola pro zrakově postižené, střední škola pro zrakově postižené, konzervatoř pro zrakově postižené;
- mateřská škola pro sluchově postižené, základní škola pro sluchově postižené, střední škola pro sluchově postižené;
- mateřská škola pro hluchoslepé, základní škola pro hluchoslepé;
- mateřská škola při zdravotnickém zařízení, základní škola při zdravotnickém zařízení, základní škola speciální při zdravotnickém zařízení;
- mateřská škola pro tělesně postižené, základní škola pro tělesně postižené, střední škola pro tělesné;
- mateřská škola logopedická, základní škola logopedická;
- mateřská škola speciální, základní škola praktická, základní škola speciální, odborné učiliště, praktická škola;

- základní škola pro žáky se specifickými poruchami učení, základní škola pro žáky se specifickými poruchami chování. (18)

1.3.1.1 Dítě, žák a student se zdravotním postižením

Studentem, žákem a dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami je osoba se sociálním znevýhodněním, zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním.

1.3.2 Zdravotní postižení

Zdravotně postižené osoby musíme uznávat, vnímat, jelikož jsou také živé, dýchací bytosti. Dochází ke ztrátě funkce, která nemusí být vnímaná nebo ke ztrátě fyziologické, psychické nebo anatomické struktury. (19)

Zdravotní postižení omezuje člověka v určité činnosti. Došlo u nich k somatickému poškození a porušení funkcí, dochází k dysfunkci jednotlivých schopností nebo motoriky a následně k handicapu. (20)

Příčiny zdravotního postižení jsou dědičnost, úraz, nemoc, nehoda, příčiny způsobené komplikovaným porodem nebo příčiny vzniklé v prenatálním období způsobené například drogami, alkoholem a léky.

Zdravotně postižené osoby se dělí dle zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách do několika skupin:

- zrakové postižení;
- sluchové postižení;
- mentální postižení;
- tělesné postižení;
- vnitřní postižení;
- řečové postižení;
- duševní nemoci;

- kombinovaná postižení;
- senioři;
- rodiče dětí se zdravotním postižením. (21)

1.3.2.1 Tělesné postižení

Tělesná postižení jsou získaná nebo vrozená. (22) Jde o postižení pohybového ústrojí. (23) Získané vznikají z chorob nebo větších úrazů a vrozené při samotném těhotenství nebo při porodu. Tělesné postižení se dělí:

- vадné držení těla;
- mozková obrna;
- rozštěpení páteře;
- degenerativní onemocnění svalstva;
- amelie (vадný defekt jedné nebo více končetin);
- dysmelie (porucha zárodečného vývoje končetin – chybění části končetin při narození). (24)

1.3.2.2 Zrakově postižení

Nevidomé osoby jsou plně invalidní. Nevidomé osoby jsou zaměstnávány v hotelech, dílnách pro nevidomé, jako maséři a podobně. Řadíme sem slepotu, kdy člověk nemůže vnímat žádné světlo. Zrakově postižení se může stát například důsledkem glaukomu, trachomu, nedostatku vitamínů u dětí do 5 let, kataraktu, trestu oslepení, úrazu, genetického defektu. (25)

Zrakově postižení se dělí:

- střední slabozrakost;
- silná slabozrakost;

- těžce slabý zrak;
- praktická nevidomost;
- úplná nevidomost. (26)

1.3.2.3 Sluchové postižení

Sluchové postižení bývá trvalé i vyléčitelné. V raném věku může dojít ke ztrátě sluchu a to způsobuje také vadu v mluvení. Osoby se sluchovým postižením mohou vykovávat téměř všechny druhy práce krom těch, kde se komunikuje s ostatními lidmi. (27)

Příčiny sluchového postižení mohou být vrozené (genetické), získané onemocněním sluchu (nádory, záněty), traumatické poškození (úraz, hlukem). (28)

1.3.2.4 Mentální postižení

Při organickém poškození mozku dochází k mentálnímu poškození. Dochází k poruchám adaptačního chování a k zaostání rozumových schopností. (29)

K mentální retardaci může dojít ve třech obdobích:

1. prenatální období - špatný životní styl a infekce matky;
2. perinatální období - dlouho trvající porod a hypoxie;
3. postnatální období - úrazy a infekce.

Rozděluje se do 6 kategorií:

- lehká mentální retardace (IQ 50 – 69);
- středně těžká mentální retardace (IQ 35 – 49);
- těžká mentální retardace (IQ 21 – 34);
- hluboká mentální retardace (IQ nižší než 20);

- jiná mentální retardace;
- nespecifikovaná mentální retardace. (30)

1.3.3 Další zdravotní postižení

Existuje mnoho dalších zdravotních postižení jako vnitřní postižení, duševní nemoci a kombinované postižení. Věnuji se jim níže.

1.3.3.1 Vnitřní postižení

Vnitřní postižení se dělí podle jednotlivých druhů onemocnění. Jednotlivé druhy onemocnění jsou alergie, celiakie, cystická fibróza, diabetes, epilepsie, lupénka, lupus, nemoci mozku, nemoci srdeční a cévní, nespecifické střevní záněty, onkologické nemoci, poruchy řeči, roztroušená skleróza, stomie a schizofrenie. (31)

1.3.3.2 Duševní nemoci

V České republice je přibližně 100 000 lidí s diagnózou psychóza. Patří sem především bipolární porucha, schizofrenie, příbuzné poruchy a také porucha s bludy. (32) Lidé mají velký strach z psychózy, ale je vyléčitelná a má omezený dopad na jejich životy kvůli lékařské moderní, sociální a psychologické péči. (31)

1.3.3.3 Kombinované postižení

Kombinované postižení jsou kombinací dvou a více různých poruch nebo vad u jediného člověka. Používají se pojmy jako vícenásobné postižení, kombinované

postižení, postižení více vadami. (33) Kombinované postižení je zapříčiněno genetickými anomáliemi, mohou se projevovat formou mnoha příznaků například Terneův syndrom nebo Downův syndrom. U některých jedinců bývá obtížné stanovit primární onemocnění. (34)

1.4 Vzdělání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

Studentem, žákem a dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami je osoba se sociálním znevýhodněním, zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním.

Zdravotní postižení je tělesné, sluchové nebo zrakové postižení, autismus, vady řeči, souběžné postižení více vadami, poruchy chování nebo učení.

Zdravotním znevýhodněním je dlouhodobá nemoc, zdravotní oslabení, lehčí zdravotní poruchy, které vedou k poruchám chování a učení vyžadující zohlednění při vzdělání.

Sociálním znevýhodněním je ohrožení patologickými jevy, rodinné nízké sociálně kulturní prostředí, nařízená nebo uložená výchova.

Školské poradenské zařízení zajišťuje speciální vzdělávací potřeby studentů, žáků a dětí. Žáci s autismem, s těžkým mentálním postižením, více vadami se vzdělávají ve speciální škole, se souhlasem zákonného zástupce a s písemným doporučením školského poradenského zařízení a odborného lékaře. (35)

Studenti, žáci a děti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na vzdělání, jehož metody, obsah a formy odpovídají jejich vzdělávacím možnostem a potřebám. Pro studenty a žáky se zdravotním znevýhodněním a postižením se při ukončování a při přijímání stanoví podmínky odpovídající jejich možnostem a potřebám. Studenti a žáci se speciálními vzdělávacími potřebami se hodnotí s přihlédnutím k povaze znevýhodnění nebo postižení. Ředitel školy může jednotlivým studentům a žákům se zdravotním postižením prodloužit délku středního a vyššího odborného vzdělání, ale jen o 2 školní roky.

Studenti, žáci a děti mají možnost a právo během roku používat bezplatně učební, didaktické pomůcky a speciální učebnice poskytuje škola. Studenti, žáci a děti, kteří nevnímají řeč sluchem, se zajišťuje právo na vzdělání znakovou řečí. Studentům, žákům a dětem, kteří se nemohou dorozumívat mluvenou řečí, se zjišťuje vzdělání prostřednictvím nebo pomocí náhradních dorozumívacích způsobů.

Žáci s více vadami, s těžkým postižením, žáci s autismem se vzdělávají v základní speciální škole, pokud nejsou vzděláváni jinak. Se souhlasem krajského úřadu se zřizují školy pro studenty, žáky a děti se zdravotním postižením, případně v rámci školy jednotlivé třídy, studijní skupiny, oddělení s upravenými vzdělávacími metodami a programy. (36)

2 VÝZKUMNÁ OTÁZKA A METODIKA VÝZKUMU

2.1 Výzkumná otázka

Jaká je připravenost škol a školských zařízení na evakuaci dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami v Jihočeském kraji?

2.2 Metodika výzkumu

Evakuace je velmi zevrubný proces, kterému se oprávněně věnuje zasloužená pozornost. Pro vlastní práci jsem se zaměřila na problematiku evakuace škol s výskytem zdravotně postižených dětí, žáků a studentů. Evakuace takového objektu je zvláštní záležitostí, je dána charakterem zdravotního postižení dětí, žáků a studentů, kteří se ve škole pohybují a péčí, která jim je poskytována.

Za účelem realizace záměru bakalářské práce bylo provedeno dotazníkové šetření, jehož cílem bylo zjistit aktuální stav připravenosti škol pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami na území Jihočeského kraje pro případ jejich evakuace.

Požadované informace byly získány formou dotazníků u pedagogického personálu a ředitelů škol formou PAPI - Paper And Pen Interviewing. Při PAPI metodě jde o sběr dat, při kterém respondent vyplňuje vytištěný standardizovaný dotazník za osobní účasti tazatele. Zvolená technika kontaktního sběru dat mi umožnila osobní přístup a pomohla upřesnit případné nejasnosti, které se během vyplňování dotazníku vyskytly.

Dotazníkové šetření proběhlo v březnu a dubnu roku 2015. Výzkum byl kvantitativní v případě pedagogického personálu a v případě ředitelů kvalitativní. Výběr zahrnoval školy a školská zařízení, kde se nacházejí děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami.

Dotazník pro ředitele škol obsahoval celkem 16 otázek. První 4 otázky poskytly informace o respondentovi. Následující 3 otázky zjišťovaly kolik dětí, žáků a studentů navštěvuje danou školu, kolik z nich má zdravotní postižení včetně stanovení druhu postižení a kolik škola zaměstnává pracovníků (odborný personál, pomocný personál).

Další otázky se již zaměřovaly na posouzení připravenosti školy na evakuaci. Byla stanovena následující **kritéria pro hodnocení připravenosti škol**, a to:

- K₁: zpracování evakuačního plánu;
- K₂: potřeba asistence při evakuaci;
- K₃: čas potřebný k evakuaci;
- K₄: provádění nácviku evakuace.

Za tímto účelem byly voleny vhodné otázky, které umožnily posoudit jednotlivá kritéria. Ředitelé škol odpovídali na otázky, zda má škola zpracovaný evakuační plán, zda bude v případě evakuace vyžadovat asistenci od odpovědných orgánů, jakou dobu by škola potřebovala k evakuaci a zda provádí nácvik evakuace. V dotazníku měli ředitelé zhodnotit informovanost personálu a dětí, žáků a studentů o doporučených způsobech chování při vzniku mimořádné události a zejména pak skutečnost, zda jsou seznámeni s těmito způsoby chování.

Dotazník pro pedagogický personál obsahoval celkem 30 otázek. Začátek dotazníků obsahoval 4 otázky, které sloužily k získání potřebných informací pro charakteristiku zkoumaného souboru (pohlaví, věk, dosažené vzdělání a délka praxe respondentů). I. blok obsahoval 18 otázek a zjišťoval, zda se pedagogický personál účastní školení na úseku ochrany obyvatelstva, bezpečnosti práce a požární ochrany zajišťovaných zaměstnavatelem, jak často tato školení v daném školském zařízení probíhají a jakou formou se realizují. Respondenti měli zhodnotit svou znalost doporučených způsobů chování, stanovených zásad a postupů úkonů z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při vzniku mimořádné události, znalost obsahu evakuačního plánu školy, informovanost o možném riziku vzniku mimořádné události, znalost vhodných hasicích přístrojů určených k hašení elektrického zařízení pod napětím, znalost bezpečnostních značek (požární výtah, nouzový východ), znalost

varovného signálu Všeobecná výstraha, akustické zkoušky sirén včetně jejich významu, znalost doporučených způsobů chování v případě nařízení evakuace a informovanost o používání amoniaku v chemických provozech.

K posouzení **přípravenosti školy** na evakuaci byla stanovena následující **kritéria**:

- K₅: znalost obsahu evakuačního plánu
- K₆: znalost vhodných hasicích přístrojů určených k hašení elektrického zařízení pod napětím
- K₇: znalost bezpečnostní značky: požární výtah;
- K₈: znalost bezpečnostní značky: nouzový východ;
- K₉: znalost varovného signálu Všeobecná výstraha;
- K₁₀: znalost doporučených způsobů chování při zaznění signálu Všeobecná výstraha;
- K₁₁: znalost akustické zkoušky sirén;
- K₁₂: znalost průmyslového používání amoniaku v chemických provozech.

II. blok dotazníku pro pedagogický personál obsahoval 8 otázek. Cílem tohoto tematického bloku bylo sebehodnocení ze strany dotazovaných respondentů. Měli zhodnotit problematiku evakuace škol s výskytem zdravotně postižených dětí, důležitost a přínos školení bezpečnosti práce a požární ochrany, provádění pravidelného nácviku evakuace. Dále pak měli zhodnotit informovanost dětí, žáků a studentů, včetně své informovanosti o doporučených způsobech chování při vzniku mimořádné události. Cílem bylo zjistit současný stav vzdělávání pedagogického personálu se na úseku ochrany obyvatelstva, jakým způsobem získávají informace o základních činnostech a pravidlech chování při živelních pohromách, průmyslových haváriích nebo jiných mimořádných událostech a jakou formu školení na úseku ochrany obyvatelstva, bezpečnosti práce a požární ochrany by upřednostňovali.

Jak již zmiňuji výše - výsledky dotazníkového šetření byly graficky vyhodnoceny pomocí programu Excel ze softwarového balíku Microsoft Office. Pro posouzení připravenosti škol na evakuaci a informovanosti pedagogického personálu byla stanovena 75% hranice správných odpovědí.

2.3 Charakteristika zkoumaného souboru

Při výběru respondentů byly za účelem získání požadovaných informací osloveny všechny školy pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami na území Jihočeského kraje (Příloha B). Osloveno bylo celkem 25 školských zařízení, tedy ředitelů mateřské školy, základní školy a střední školy, jejichž škola zajišťuje výuku zdravotně postižených osob a nachází se v Jihočeském kraji. Ke konečnému dotazníkovému šetření přispělo 15 školských zařízení.

Celkem bylo rozdáno 330 dotazníků (100 %), jejich návratnost byla 216 dotazníků (72 %), ke konečnému zpracování bylo použito všech navrácených dotazníků.

Osloveno bylo 16 ředitelů (100 %), ke konečnému zpracování bylo použito 15 dotazníků (93, 75 %) od ředitelů.

Osloveno bylo 314 pedagogických pracovníků (100 %), ke konečnému zpracování bylo použito 201 dotazníků (64 %) od pedagogických personálu.

Na otázku, kolik dětí, žáků a studentů navštěvuje školu z celkového počtu 15 ředitelů (100 %), byla nejčastější odpověď *b) 41 – 80*, tu odpovědělo 9 ředitelů (60 %). Další možnost *a) 0 – 40* odpověděli 2 ředitelé (14 %), možnost *c) 81 – 120* odpověděli také 2 ředitelé (13 %), *d) více jak 120* odpověděli 2 z dotazovaných (13 %).

Na otázku, kolik dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením navštěvuje školy je zřejmé podle odpovědí 15 dotazovaných (100 %), že nejvíce školy navštěvují děti s mentálním postižením a to 466 dětí, žáků a studentů (42 %). Další nejvíce se vyskytující postižení je kombinované 341 dětí, žáků a studentů (32%), zdravotní postižení tělesné se vyskytuje u 142 dětí, žáků a studentů (13 %). Méně se vyskytuje zrakové postižení, to je u 86 dětí, žáků a studentů (8%), s řečovým postižením je u 45 dětí, žáků a studentů (4 %) a nejméně se vyskytuje sluchové postižení 12 dětí, žáků a studentů (1 %). Převládajícím druhem zdravotního postižení u speciálních škol na území Jihočeského kraje je mentální postižení.

Ve školách se zaměstnává odborný personál a pomocný personál. Ve školách se vyskytuje více odborný personál, dle odpovědí ředitelů se vyskytuje 278 odborného personálu (66 %) a 148 pomocného personálu (34 %).

2. 3. 1 Charakteristika ředitelů

Dle odpovědí všech ředitelů z celkového počtu 15 ředitelů (100 %) je nejvíce zastoupené ženské pohlaví. Tuto možnost *a) žena* označilo 12 dotazovaných (80 %), 3 dotazovaný (20 %) označili odpověď *b) muž*.

Dle odpovědí všech ředitelů je většině více jak 45 let. Z celkového počtu 15 ředitelů (100 %) byla nejvíce označovaná odpověď *d) 45 a více let*, tuto odpověď označilo 10 ředitelů (67 %). *c) 36 – 44 let* označili 3 ředitelé (20 %). Odpověď *a) 18 – 26 let* označil pouze 1 ředitel (6 %) a i tak bylo u odpovědi *b) 27 – 35 let*, kdy odpověď označil také pouze 1 ředitel (6 %).

Nejvyšší dosažené vzdělání z celkového počtu 15 ředitelů (100 %) je největší zastoupení dotazovaných se vzděláním *e) vysokoškolské – magisterské*, tuto možnost označilo 15 (100 %) ředitelů. Další možnosti nevybral žádný s dotazovaných.

Délka praxe z celkového počtu 15 ředitelů (100 %) má nejvyšší zastoupení ředitelů s délkou praxe *c) 26 a více let*, tuto možnost označilo 10 (67 %) dotazovaných. Kategorii *a) 0 – 15 let* označili 4 (27 %) ředitelé a kategorii *b) 16 -25 let* označil pouze 1 (6%) dotazovaný.

2. 3. 2 Charakteristika pedagogického personálu

Dle odpovědí pedagogického personálu z celkového počtu 201 respondentů (100 %) je nejvíce zastoupené ženské pohlaví, možnost *a) žena* označilo 148 respondentů (74 %) a pouze 53 respondentů (26 %) označilo možnost *b) muž*.

Z celkového počtu 201 respondentů (100 %) je nejvíce zastoupená věková kategorie *d) 45 a více let*, tuto možnost označilo 81 respondentů (40 %). V kategorii *a) 18 – 26 let* bylo pouze 21 respondentů (11 %), v kategorii *b) 27 – 35 let* bylo 43 respondentů (21 %) a v kategorii *c) 36 – 44 let* 56 respondentů (28 %).

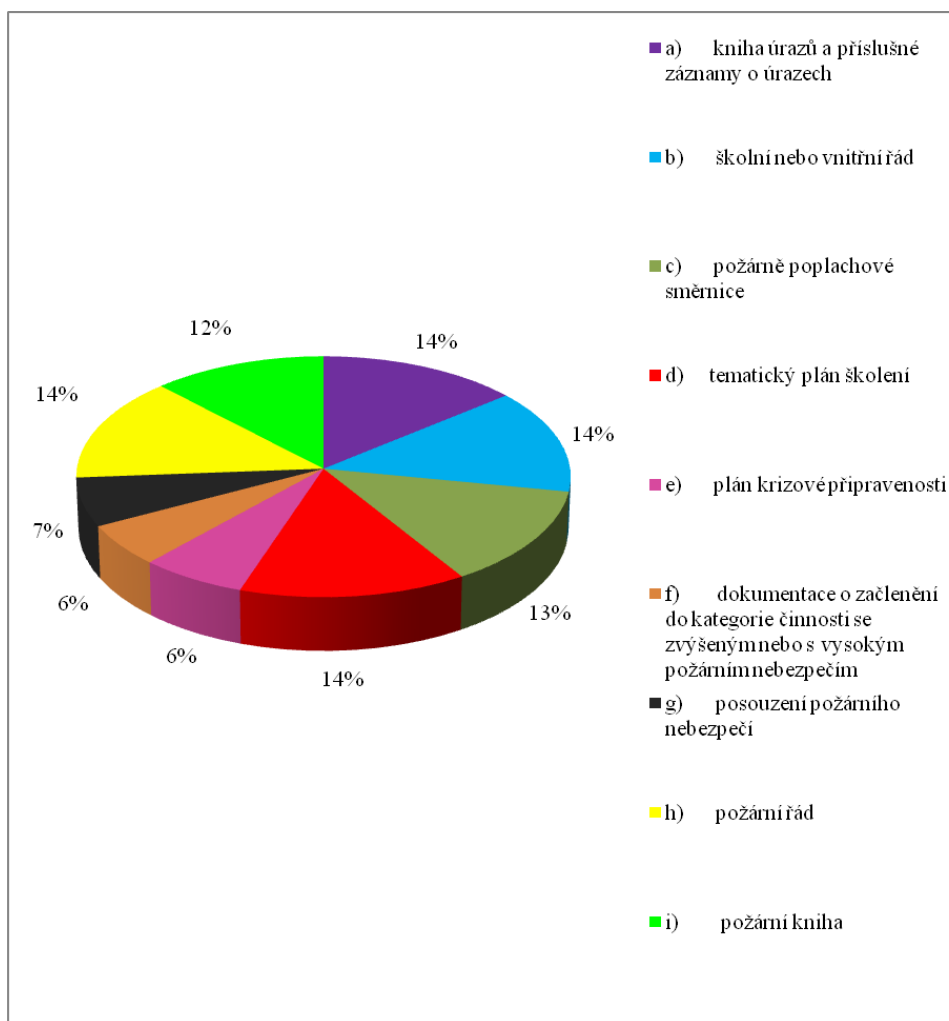
U otázky ohledně nejvyššího dosaženého vzdělání z celkového počtu 201 respondentů (100 %) je největší zastoupení dotazovaných se vzděláním *e)*

vysokoškolské – magisterské, tuto možnost označilo 92 respondentů (46 %). Dalšími nejvíce zastoupenými kategoriemi byly kategorie *d) vysokoškolské – bakalářské*, tuto možnost označilo 62 respondentů (31%) a kategorie *b) středoškolské s maturitní zkouškou*, kterou označilo 28 respondentů (14 %). Vyšší odborné vzdělání zvolilo 19 respondentů (9 %). Středoškolské vzdělání bez maturitní zkoušky nezvolil žádný respondent.

V otázce týkající se délky praxe z celkového počtu 201 respondentů (100 %) má nejvyšší zastoupení možnost *a) 0 – 15 let*, tuto možnost označilo 85 dotazovaných (42 %). Kategorii *c) 0 – 15 let* označilo 63 respondentů (31 %) a kategorii *b) 16 -25 let* označilo 53 respondentů (27 %).

3 VÝSLEDKY

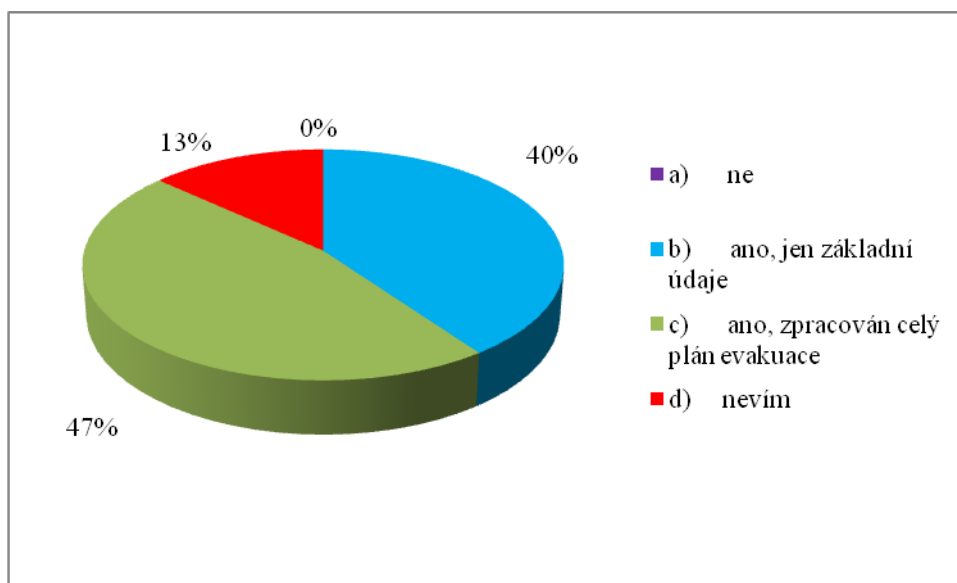
3.1 Výsledky dotazníkového šetření u ředitelů škol

Graf 1 Zpracovaná dokumentace školy (graf 1 k otázce 4)

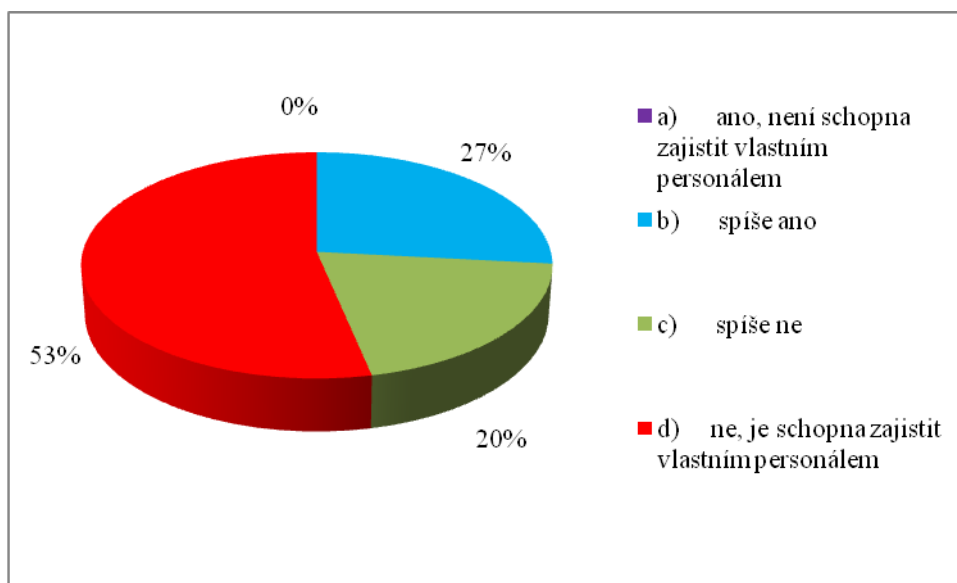
Graf 1 znázorňuje dokumentaci, kterou má jednotlivá škola zpracovanou, dle odpovědí 15 ředitelů (100%). Možnost *a) kniha úrazů a příslušné záznamy o úrazech* odpovědělo 15 dotazovaných (14%), *b) školní nebo vnitřní řád* odpovědělo 15 dotazovaných (14%), *c) požárně poplachová směrnice* odpovědělo 14 dotazovaných (13%), *d) tematický plán školení* odpovědělo 15 dotazovaných (14%), *h) požární řád*

odpovědělo 15 dotazovaných (14 %), *i) požární kniha* odpovědělo 13 dotazovaných (12 %). Možnost *e) plán krizové připravenosti* odpovědělo pouze 7 dotazovaných (6 %), možnost *f) dokumentace o začlenění do kategorie činnosti se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím* zodpovědělo 6 dotazovaných (6 %) a možnost *g) posuzování požárního nebezpečí* odpovědělo 7 dotazovaných (6%).

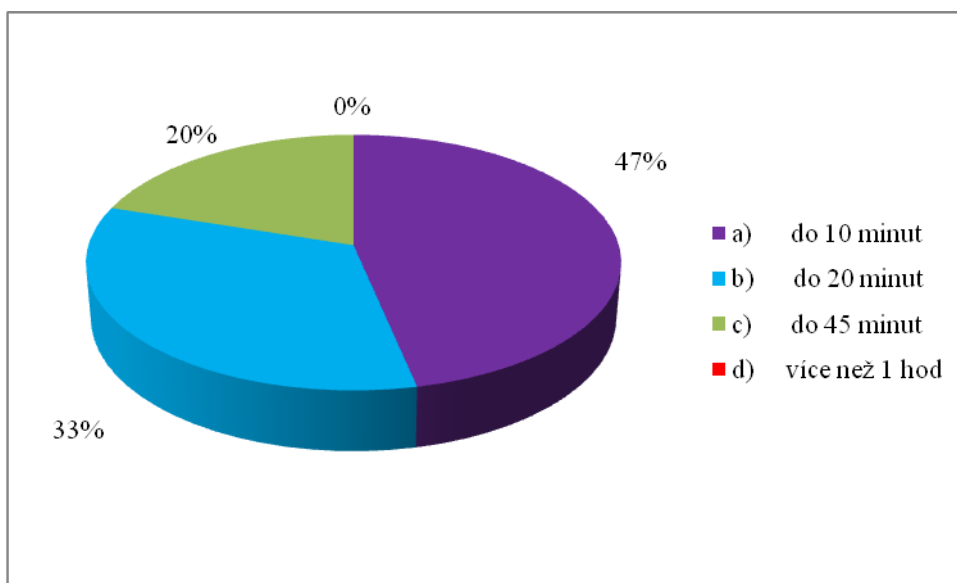
Graf 2 Evakuační plán (graf 2 k otázce 5)

Graf 2 znázorňuje odpovědi ředitelů, jestli škola má vypracovaný evakuační plán. Z celkového počtu 15 respondentů (100 %) označilo 7 respondentů (47 %) možnost *c) ano, zpracován celý plán evakuace*. Další nejvíce označenou možností byla možnost *b) ano, jen základní údaje*, kterou vybralo 6 respondentů (40 %). Méně často byla vybraná možnost *d) nevím* tu vybrali pouze 2 respondenti (13 %). Možnost *a) ne* nevybral žádný respondent (0 %).

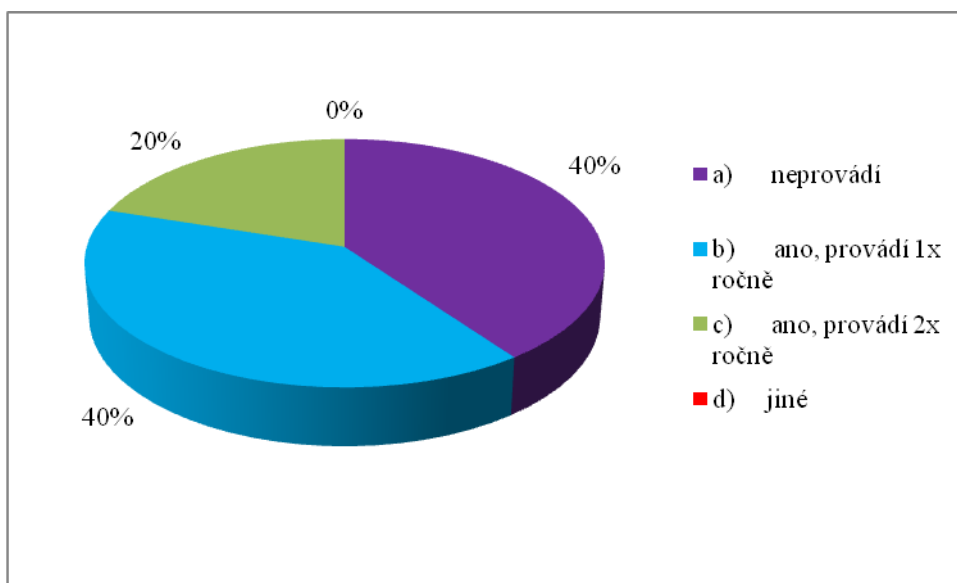
Graf 3 Asistence při evakuaci (*graf 3 k otázce 6*)

Graf 3 vyjadřuje potřebu asistence při evakuaci školy. Z celkového počtu 15 ředitelů (100 %) vybralo možnost *d) ne, je schopna zajistit vlastním personálem* 8 ředitelů (53 %), 4 ředitelé (27 %) vybrali možnost *b) spíše ano*. Možnost *c) spíše ne* vybrali 3 ředitelé (20 %). Možnost *a) ano, není schopna zajistit vlastním personálem* nevybral ani jeden z ředitelů.

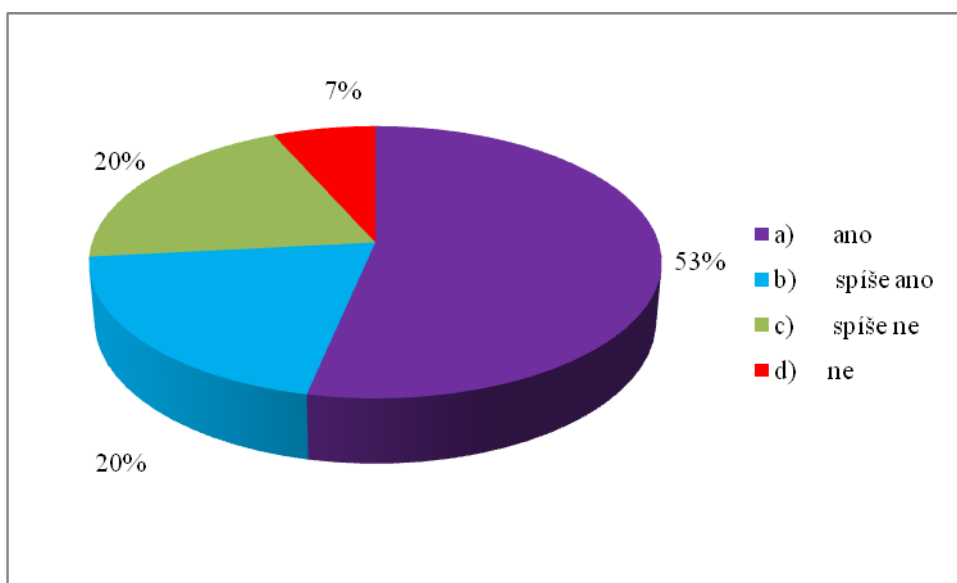
Graf 4 Čas potřebný k evakuaci (graf 4 k otázce 7)

Graf 4 vyjadřuje čas potřebný k evakuaci, který potřebují školy. Z celkového počtu 15 ředitelů (100%) zvolilo 7 ředitelů (47%) možnost *a) do 10 minut*. Dále 5 ředitelů (33%) odpovědělo možnost *b) do 20 minut*, možnost *c) do 45 minut* vybraly pouze 3 ředitelé (20%) a možnost *d) více jak 1 hodinu* nevybral ani jeden z ředitelů.

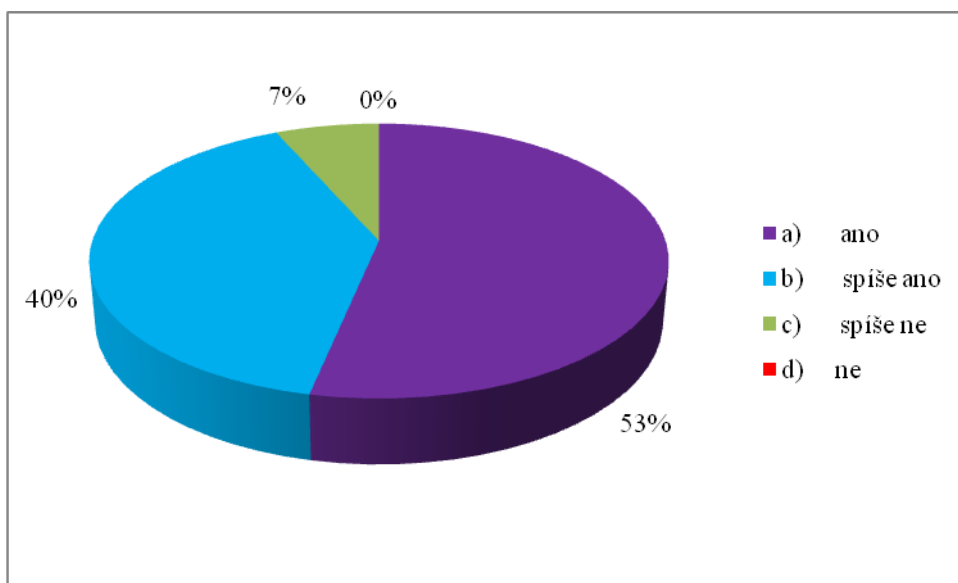
Graf 5 Provádění nácviku evakuace (graf 5 k otázce 8)

Graf 5 zobrazuje provádění nácviku evakuace ve školách, který zřizují samotné školy, nikoli jiné organizace. Z celkového počtu 15 ředitelů (100 %) vybralo 6 ředitelů (40 %) možnost *b) ano, provádí 1x ročně*. 6 ředitelů (40 %) vybralo možnost *a) neprovádí*. Pouze 3 ředitelé (20 %) vybrali možnost *c) ano, provádí 2x ročně*. Žádný z vybraných ředitelů nevybral jinou možnost.

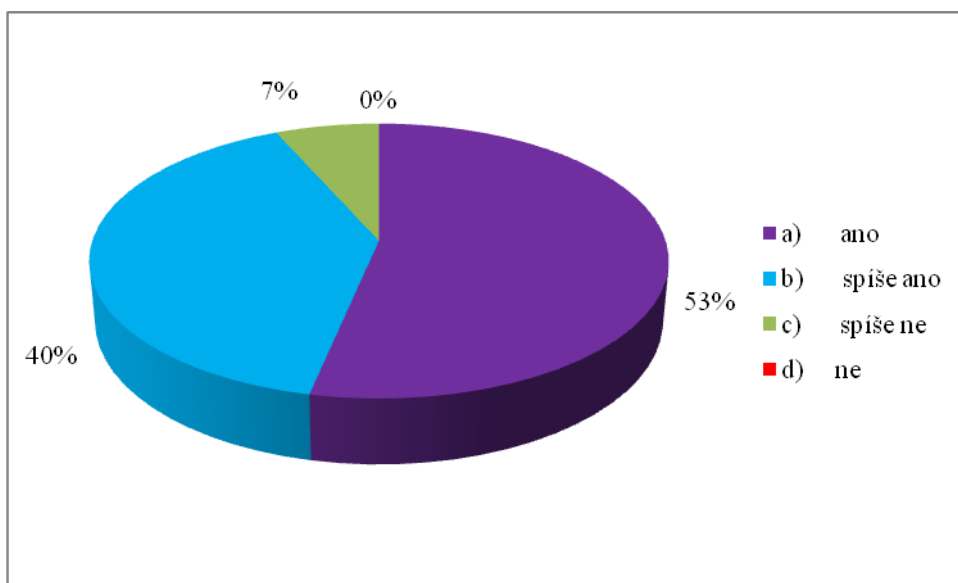
Graf 6 Doporučené chování dětí, žáků a studentů při evakuaci (graf 6 k otázce 9)

Dle grafu 6 na otázku, zda jdou děti, žáci a studenti seznámeni s doporučeným chováním při evakuaci z celkového počtu 15 ředitelů (100 %) označila většina dotazovaných, tedy 8 z nich (53 %), *a) ano*. Možnost *b) spíše ano* označili 3 ředitelé (20 %), možnost *c) spíše ne* odpověděli 3 ředitelé (20 %). Pouze 1 ředitel (7 %) vybral možnost *d) ne*.

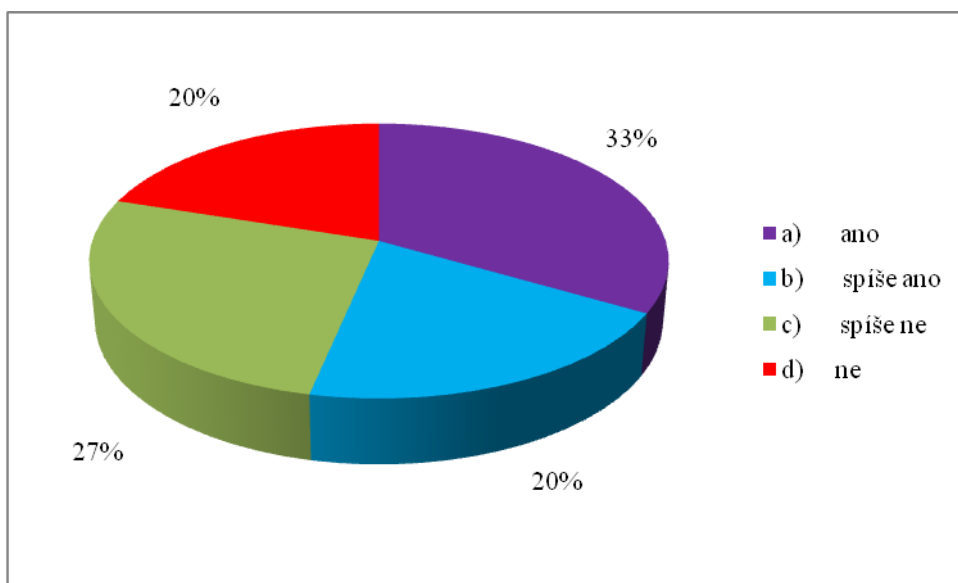
Graf 7 Informovanost pedagogického personálu o znalostech při evakuaci (graf 7 k otázce 10)

Dle grafu 7 na otázku, zda je personál seznámen s doporučeným chováním při evakuaci z celkového počtu 15 ředitelů (100 %) byla nejvíce označována možnost *a) ano* tedy 8 ředitelů (53 %) vybralo tuto možnost. Možnost *b) spíše ano* označilo 6 ředitelů (40 %), možnost *c) spíše ne* odpověděl 1 ředitel (7 %). Možnost *d) ne* nevybral ani jeden z ředitelů.

Graf 8 Doporučené způsoby chování pedagogického personálu při mimořádné události (graf 8 k otázce 11)

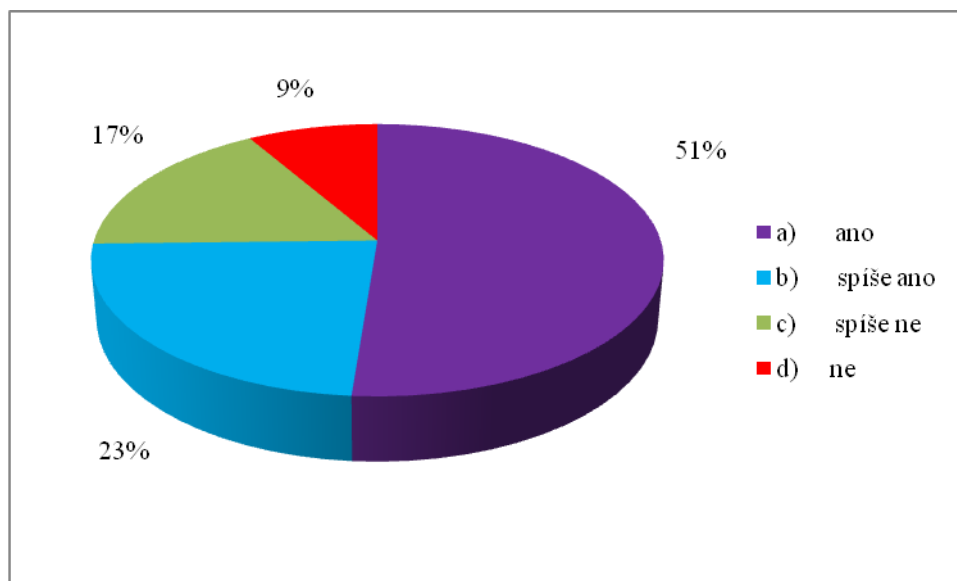
Z grafu 8 je zjevné, že z celkového počtu 15 ředitelů (100 %) většina ředitelů odpověděla možností *a) ano* tedy 8 ředitelů (53%). Možností *b) spíše ano* označilo 6 ředitelů (40 %). Pouze 1 ředitel (7 %) vybral možnost *c) spíše ne*. Žádný z ředitelů nevybral možnost *d) ne*.

Graf 9 Doporučené způsoby chování dětí, žáků a studentů při vzniku mimořádné události (graf 9 k otázce 12)

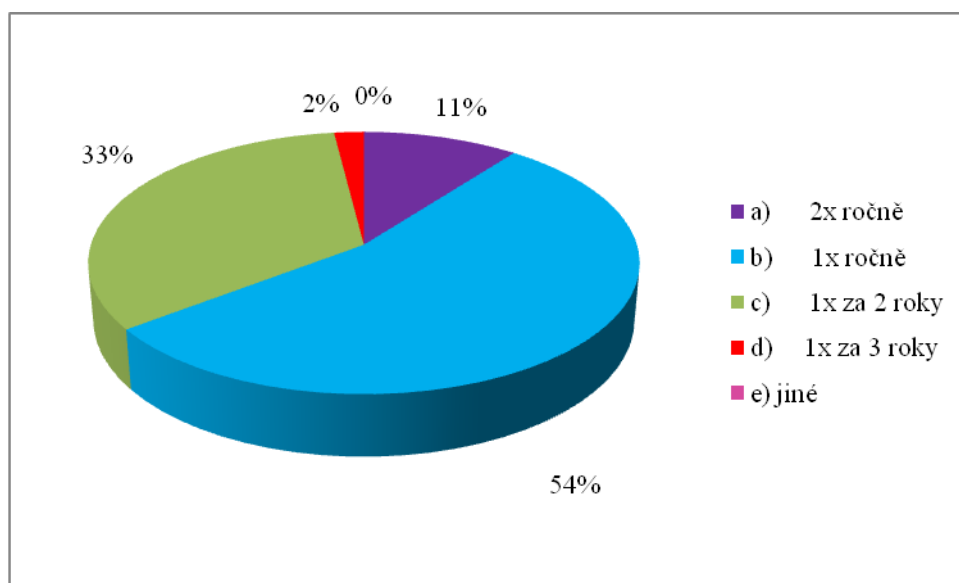
Dle grafu 9 na otázku, zda jsou děti, žáci a studenti informováni o způsobech chování při vzniku mimořádné z celkového počtu 15 ředitelů (100 %) byla nejčastěji zvolena možnost *a) ano* tu vybralo 5 ředitelů (33 %). Možnost *b) spíše ano* označili 3 ředitelé (20 %). Možnost *c) spíše ne* vybrali 4 ředitelé (27 %). Pouze 3 ředitelé (20 %) vybrali možnost *d) ne*.

3.2 Výsledky dotazníkového šetření pedagogického personálu

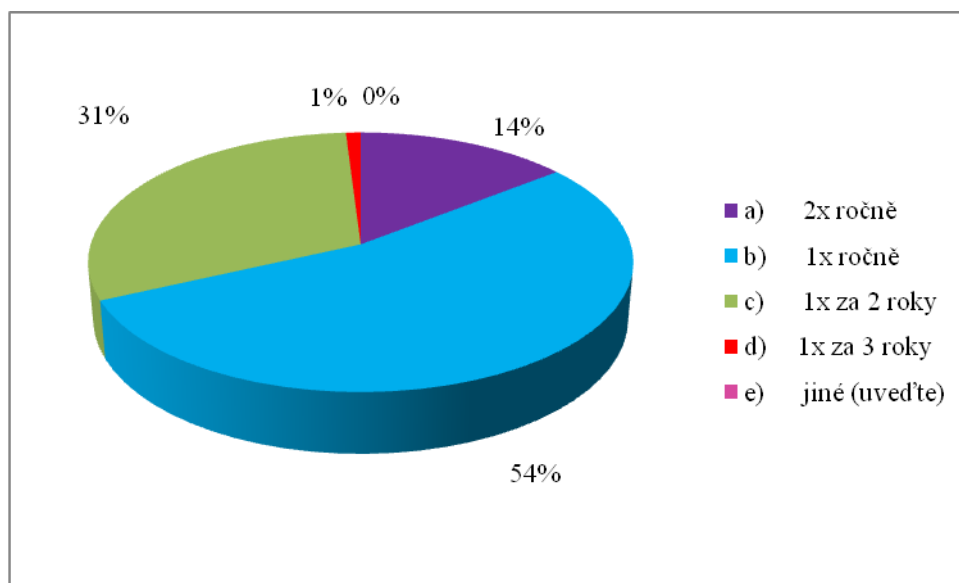
Graf 10 Školení personálu v oblasti bezpečnosti práce a požární ochrany zajišťované zaměstnavatelem (graf 10 k otázce 1)

Podle grafu 10 je zjevné, že se školení personál účastní. Z celkového počtu 201 zaměstnanců pedagogického personálu (100 %) vybralo možnost *a) ano* 103 respondentů (51 %), že se účastní školení. Možnost *b) spíše ano* vybralo 47 respondentů (23 %). Možnost *c) spíše ne* vybralo 34 respondentů (17 %) a možnost *d) ne* vybralo 17 respondentů (9 %).

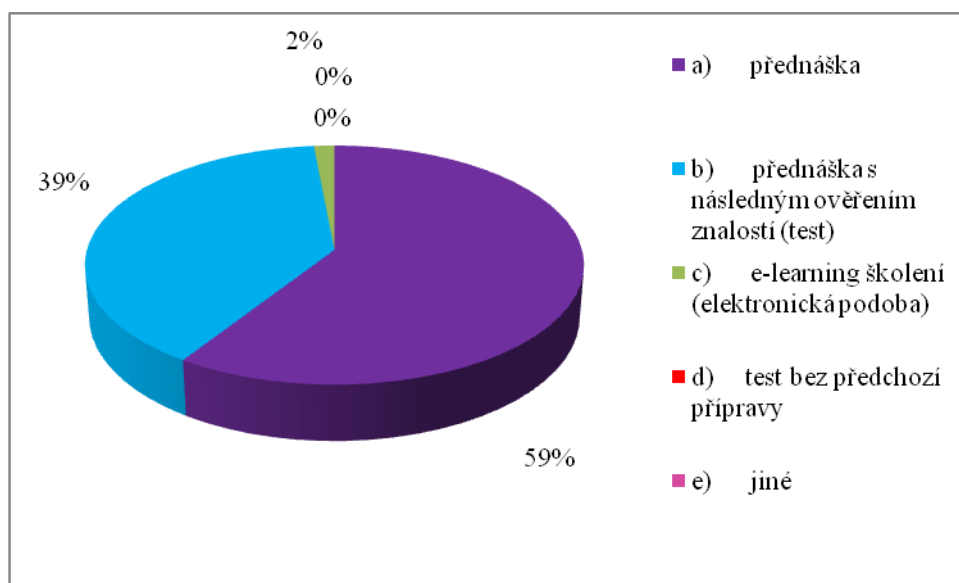
Graf 11 Počet školení v oblasti bezpečnosti práce zřízené zaměstnavatel (graf 11 k otázce 2)

Dle grafu 11 je zjevné, že školení v oblasti bezpečnosti práce zřízené zaměstnavatelem se organizuje převážně jednou do roka, tuto možnost vybralo *b) 1x ročně* označilo 109 respondentů (54 %). Možnost *a) 2x ročně* označilo 21 respondentů (11%). Možnost *c) 1x za 2 roky* označilo 67 respondentů (33 %). Pouze možnost *d) 1x za 3 roky* vybrali jen 4 respondenti (2 %). Jinou možnost žádný respondent nevybral.

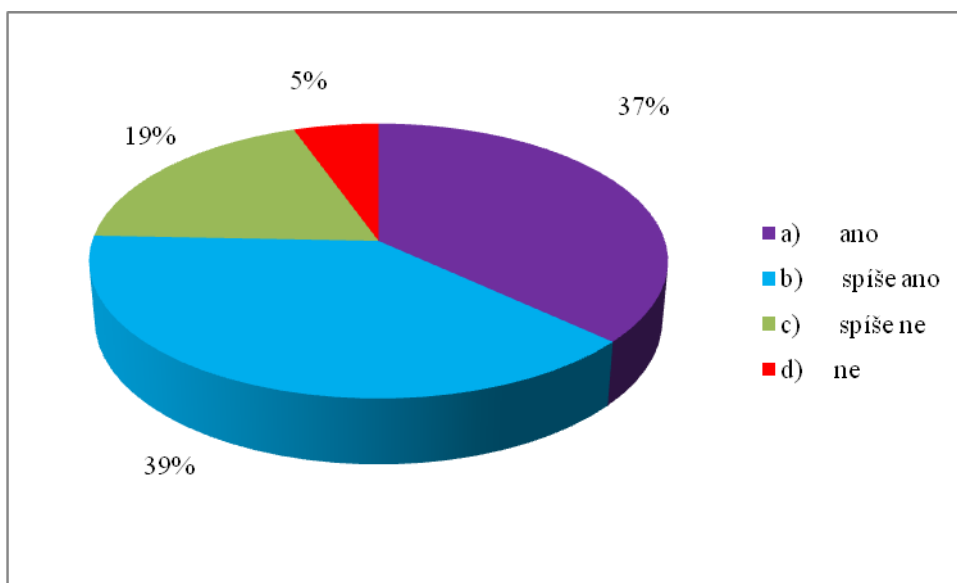
Graf 12 Počet školení v oblasti požární ochrany zřizované zaměstnavatelem (graf 12 k otázce 3)

Dle grafu 12 je zjevné, že školení v oblasti požární ochrany zřízené zaměstnavatelem se nejvíce organizuje 1 do roka, tuto možnost *b) 1x ročně* vybralo 108 pedagogických pracovníků (54 %). Možnost *a) 2x ročně* označilo 29 pedagogických pracovníků (14 %). Možnost *c) 1x za 2 roky* označilo 62 pedagogických pracovníků (31 %). Pouze možnost *d) 1x za 3 roky* označili jen 2 pedagogičtí pracovníci (1%). Jinou možnost žádný pedagogický pracovník nevybral.

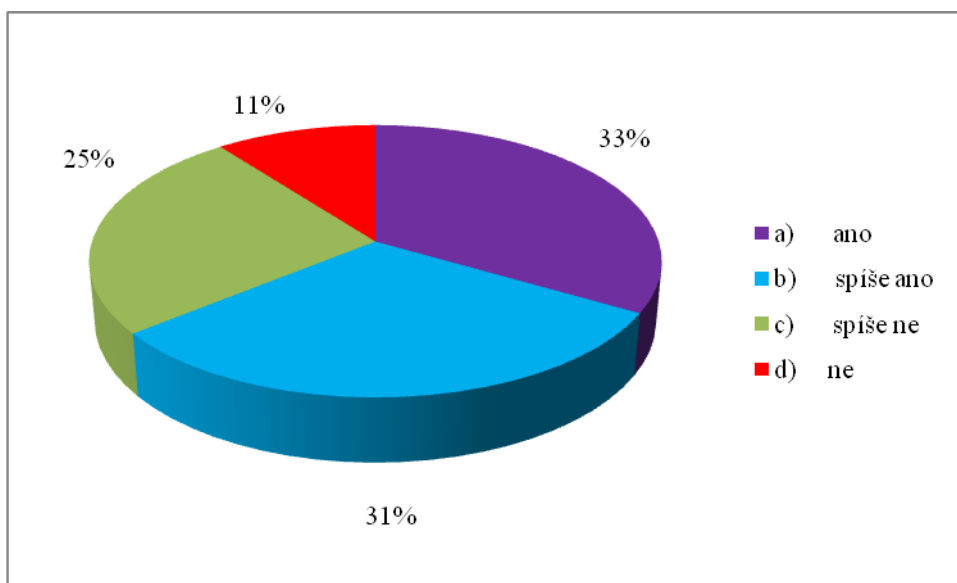
Graf 13 Forma školení bezpečnosti práce a požární ochrany (graf 13 k otázce 4)

Graf 13 poukazuje na formy školení personálu. Možnost *a) přednáška* z celkového počtu 201 respondentů (100 %) vybralo 119 respondentů (59 %). Možnost *b) přednáška s následným ověřením znalostí (test)* vybralo 79 respondentů (39 %). Pouze 3 respondenti (2 %) vybrali možnost *c) e – learning školení (elektronická podoba)*. Žádná jiná forma školení nebyla respondenty vybrána.

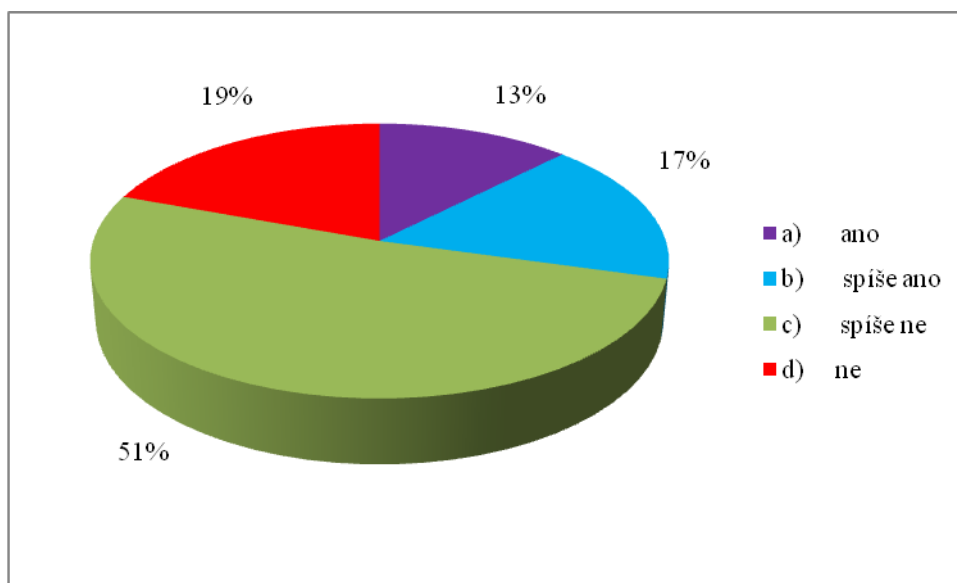
Graf 14 Informovanost personálu o postupu a způsobu chování při vzniku mimořádné události při ochraně zdraví a bezpečnosti (graf 14 k otázce 5)

Dle grafu 14 je značné, že pedagogové hodnotí svou informovanost o způsobech chování, postupů a způsobů při ochraně bezpečnosti a zdraví při vzniku mimořádné události je dostačující. Z celkového počtu 201 respondentů (100 %) vybralo možnost *b) spíše ano* 78 (39 %), možnost *c) spíše ne* vybralo 38 respondentů (19 %), možnost *a) ano* označilo 74 respondentů (37 %) a pouze 11 respondentů (5%) vybralo možnost *d) ne*.

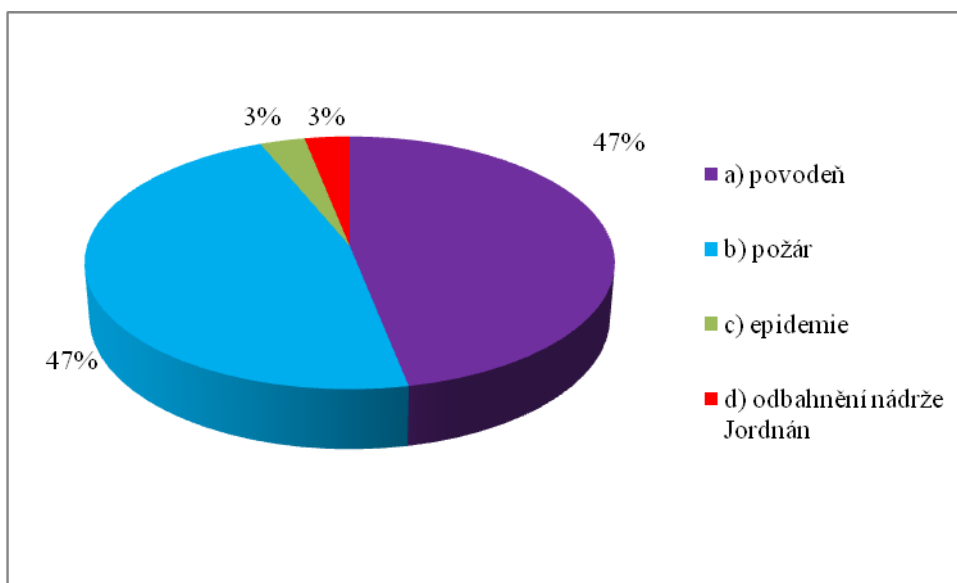
Graf 15 Znalost personálu obsahu evakuačního plánu školy (graf 15 k otázce 6)

Obsah evakuačního plánu dle grafu 15 z celkového počtu 201 respondentů (100 %) zná jistě pouze 67 respondentů (33 %), tedy 67 respondentů (33 %) vybralo možnost *a) ano*. Možnost *b) spíše ano* označilo 62 respondentů (31 %). Menší znalost obsahu evakuačního plánu se podle odpovědí vyskytuje u 51 respondentů (25 %) tyto respondenti vybrali možnost *c) spíše ne*. Možnost *d) ne* označilo 21 respondentů (11 %).

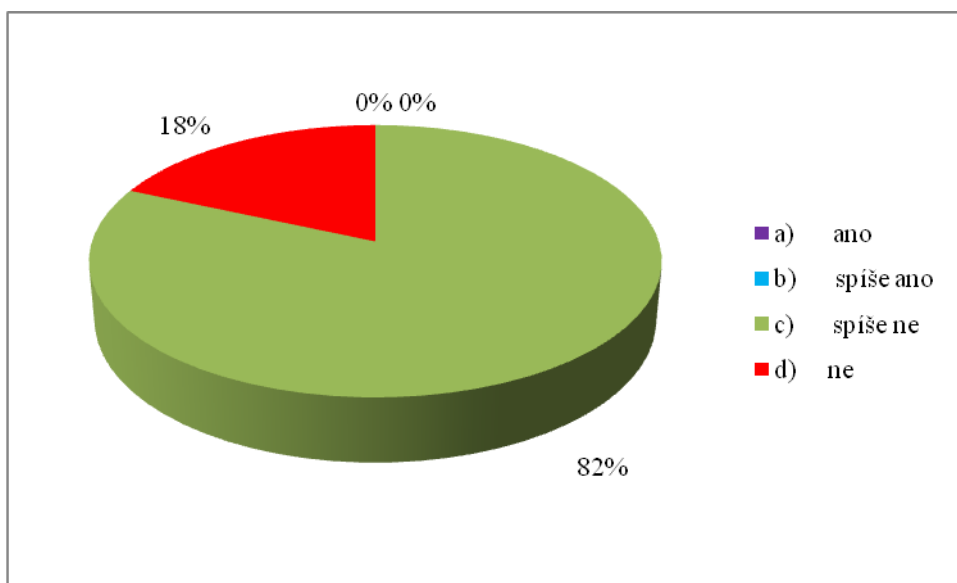
Graf 16 Hrozící vznik mimořádné události v okolí školy (graf 16 k otázce 7)

Dle grafu 16 na otázku, zda v okolí školy hrozí vznik mimořádné události z celkového počtu 201 respondentů (100 %) vybralo možnost *a) ano* 12 dotazovaných (6 %), možnost *b) spíše ano* označilo 20 zaměstnanců personálu (17 %), možnost *c) spíše ne* vybralo 121 respondentů (51 %) a možnost *d) ne* vybralo 48 respondentů (19 %).

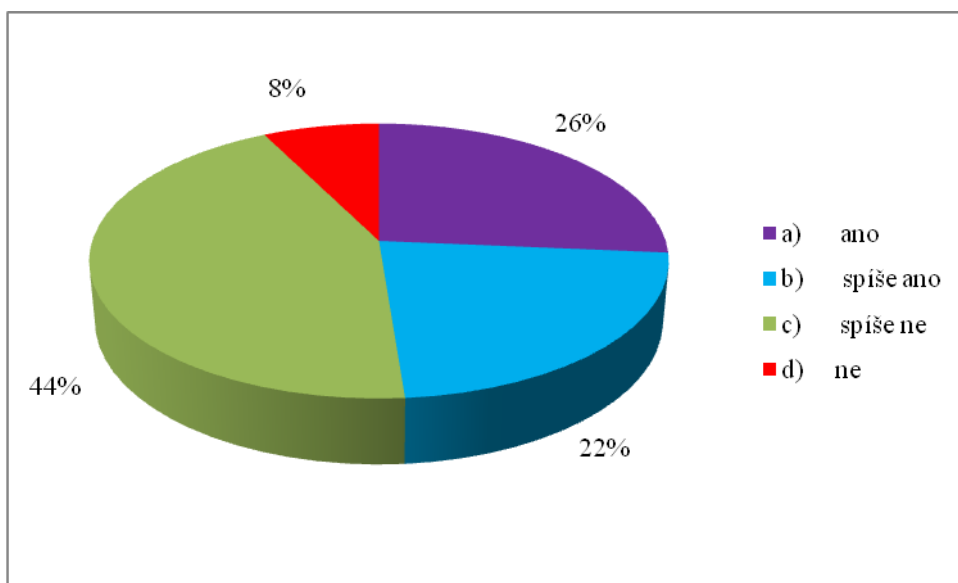
Graf 17 Mimořádné události hrozící v okolí školy (graf 17 k otázce 7a)

Graf 17 zobrazuje mimořádné události, které hrozí v okolí školy podle personálu. Z celkového počtu 32 dotazovaných (100 %) vybralo možnost *a) povodeň* 15 dotazovaných (47 %). Dále možnost *b) požár* vybralo 15 dotazovaných (47 %). Pouze 1 dotazovaný (3 %) vybral možnost *c) epidemie*. Možnost *d) odbahnění nádrže Jordán* vybral také pouze 1 dotazovaný (3 %).

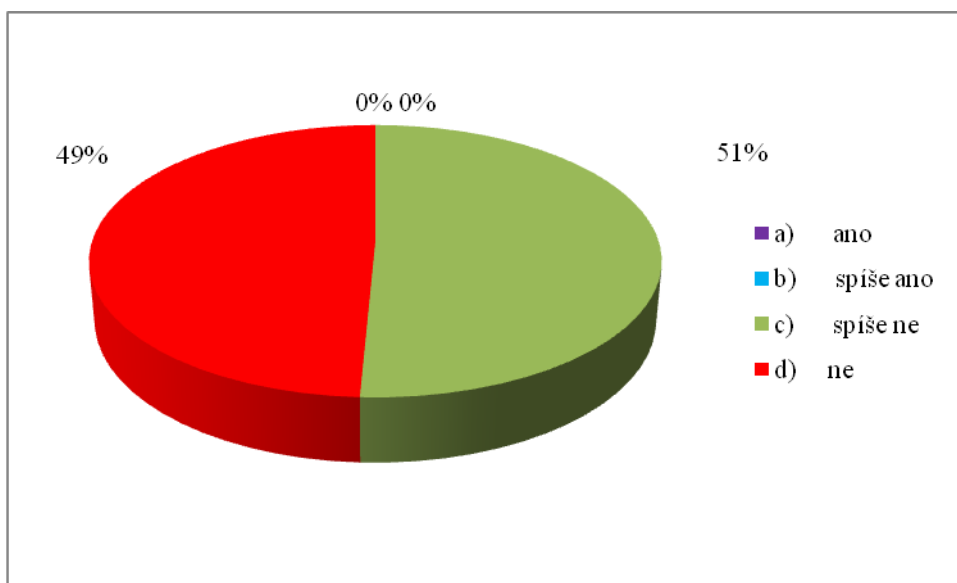
Graf 18 Vznik požárů v okolí školy podle personálu (graf 18 k otázce 8)

Dle grafu 18 na otázku zda v okolí školy hrozí vznik požárů z celkového počtu a 201 respondentů (100 %) vybralo možnost *c) spíše ne* 164 respondentů (82 %) a možnost *d) ne* vybralo 37 respondentů (18 %). Žádnou jinou možnost personál zkoumaných škol nevybral.

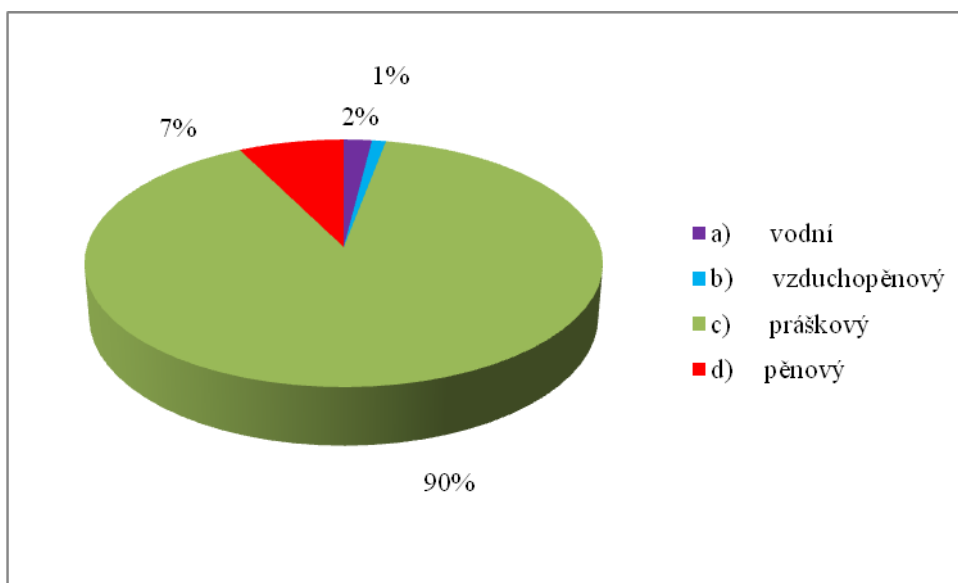
Graf 19 Vznik požárů ve škole podle personálu (graf 19 k otázce 9)

Dle grafu 19 na otázku zda ve škole hrozí vznik požárů z celkového počtu 201 respondentů (100 %) možnost *c) spíše ne* označilo 88 respondentů (44 %). Dále nejčastěji volenou odpovědí byla možnost *a) ano*, kterou označilo 53 respondentů (26 %). Možnost *b) spíše ano* vybralo 45 respondentů (22 %). Našli se i respondenti, kteří vybrali možnost *d) ne* 15 respondentů (8 %).

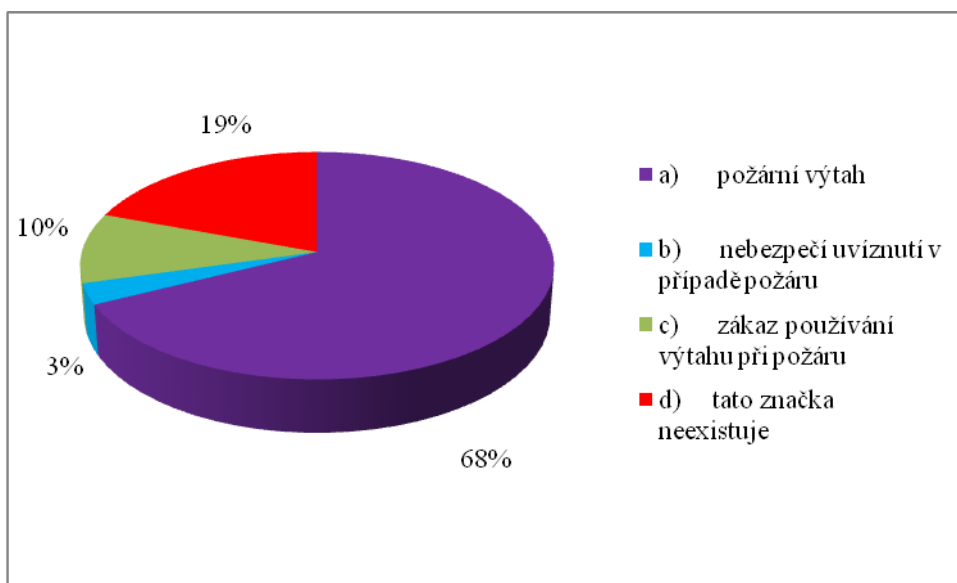
Graf 20 Únik nebezpečné látky dle informovanosti personálu (graf 20 k otázce 10)

Graf 20 informuje o únicích nebezpečné látky v okolí školy podle zaměstnanců. Většina respondentů označilo odpověď *c) spíše ne*, z celkového počtu 201 respondentů (100 %) tuto možnost vybralo 102 respondentů (51 %). Možnost *d) ne* označilo 99 respondentů (49 %). Jiná možnost nebyla vybrána respondenty.

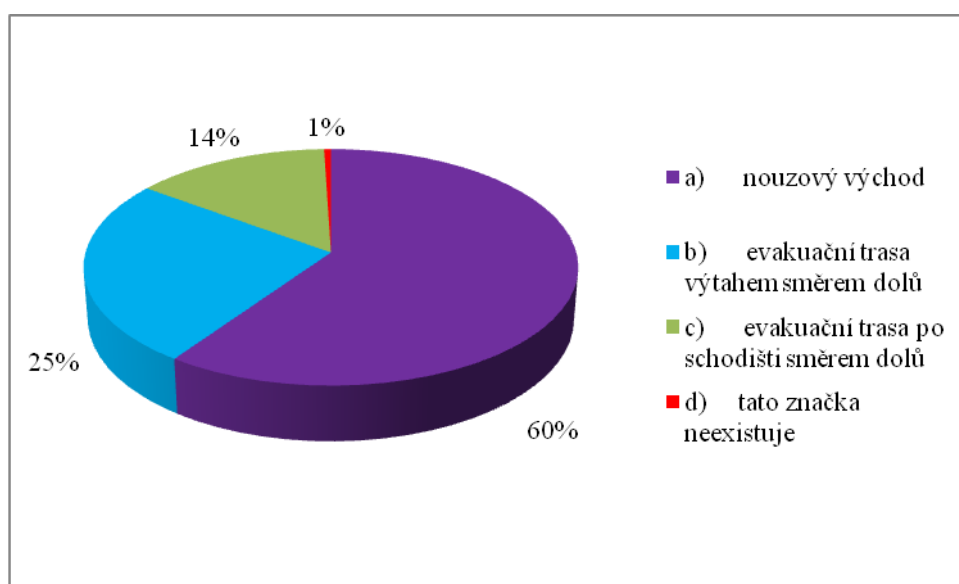
Graf 21 Hasicí přístroj používaný na elektrické zařízení (graf 21 k otázce 11)

Graf 21 informuje o znalost respondentů o hasicím přístroji, který se používá na elektrické zařízení. Z celkového počtu 201 respondentů (100 %) byla nejčastější vybíraná možnost *c) práškový* hasicí přístroj, kterou vybralo 188 respondentů (90 %). V pořadí druhou nejčastěji vybíranou možností u 15 respondentů (7 %) byla odpověď *d) pěnový* hasicí přístroj. Méně často volenou možností se stala možnost *a) vodní* hasicí přístroj, tu vybrali 4 respondenti (2 %) a pouze 2 respondenti (1 %) vybrali možnost *b) vzduchopěnový* hasicí přístroj.

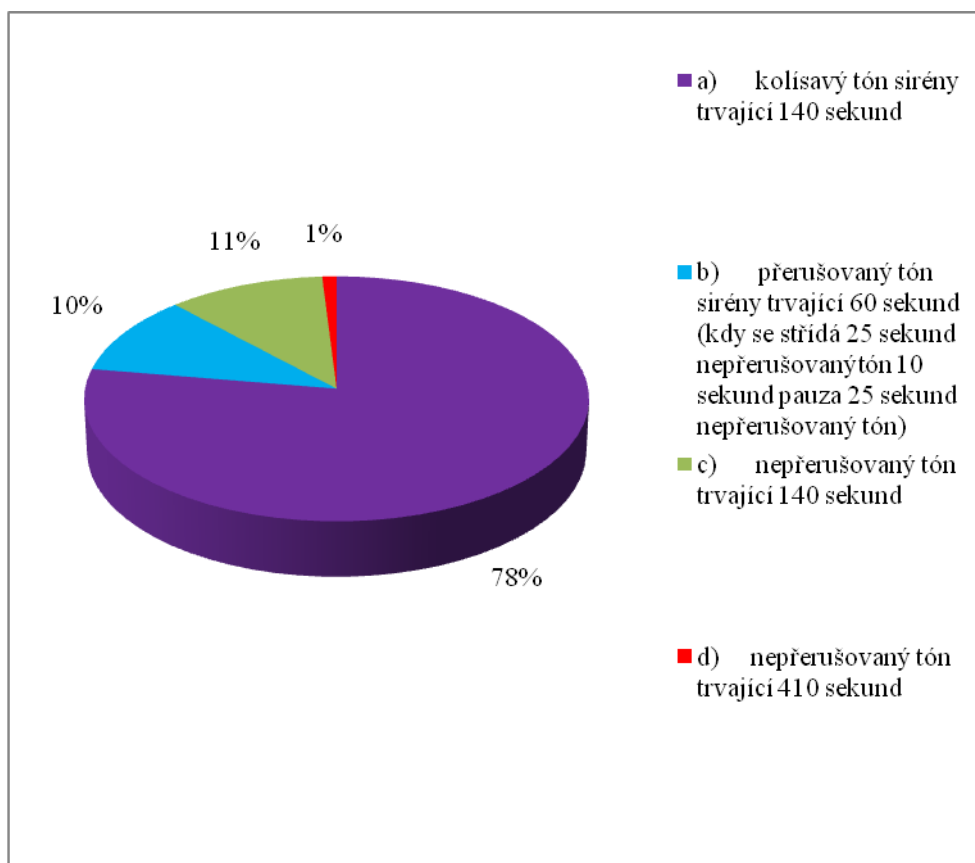
Graf 22 Bezpečnostní značka Požární výtah (graf 22 k otázce 12)

Graf 22 pojednává o bezpečnostní značce požárního výtahu. Z celkového počtu 201 pedagogických pracovníků (100 %) vybralo možnost *a) požární výtah* 136 pedagogických pracovníků (68 %), možnost *b) nebezpečí uvíznutí v případě požáru* vybralo 6 pedagogických pracovníků (3 %), možnost *c) zákaz používání výtahu při požáru* vybralo 20 pedagogických pracovníků (10 %) a možnost *d) tato značka neexistuje* vybralo 39 pedagogických pracovníků (19 %).

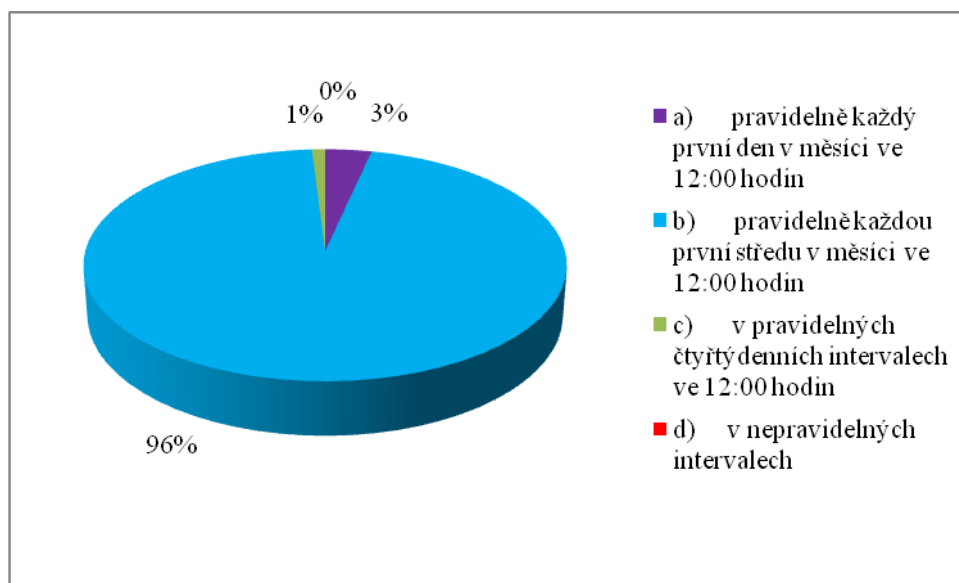
Graf 23 Bezpečnostní značka Nouzový východ (graf 23 k otázce 13)

Graf 23 pojednává o bezpečnostní značce nouzový východ. Z celkového počtu 201 respondentů (100 %) odpovědělo 120 respondentů (60 %) možnost *a) nouzový východ*. Častější odpověď také byla u 51 respondentů (25 %) *b) evakuační trasa s výtahem směrem dolů*. 29 respondentů (14 %) označilo odpověď *c) evakuační trasa po schodišti směrem dolů*. Pouze 1 respondent (1 %) vybral možnost *d) tato značka neexistuje*.

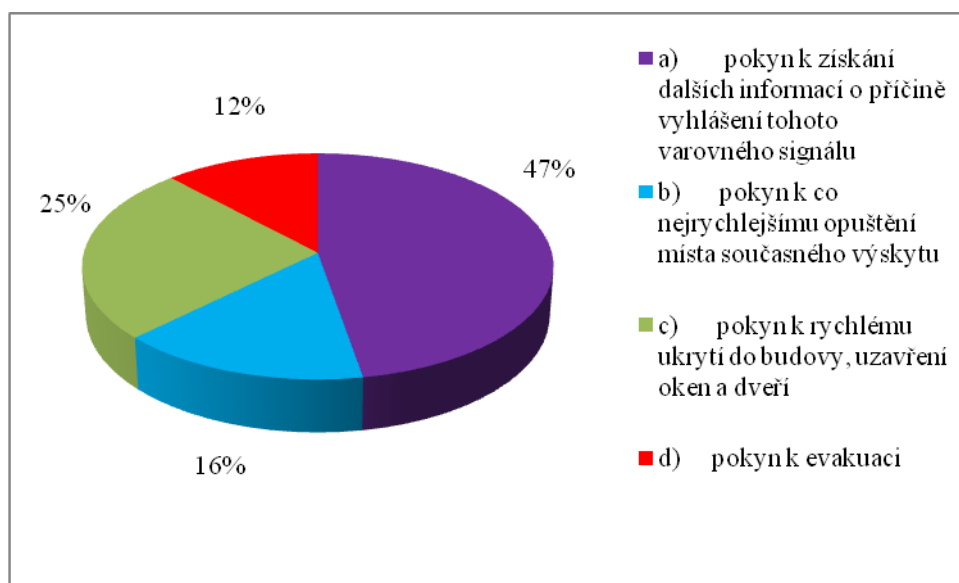
Graf 24 Všeobecná výstraha pro varování obyvatelstva (graf 24 k otázce 14)

Graf 24 poukazuje na informovanost respondentů v oblasti ochrany obyvatelstva v tomto případě konkrétně na všeobecnou výstrahu. Z celkového počtu 201 dotazovaných (100 %) vybralo správnou odpověď 156 dotazovaných (78 %) tito tedy vybrali možnost *a) kolísavý tón sirény trvající 140 sekund*. 21 dotazovaných (10 %) označilo odpověď *b) přerušovaný tón sirény trvající 60 sekund (kdy se střídá 25 sekund nepřerušovaný tón 10 sekund pauza 25 sekund nepřerušovaný tón)*, 22 dotazovaných (11 %) vybralo možnost *c) nepřerušovaný tón trvající 140 sekund*. 2 respondenti (1 %) vybrali možnost *d) nepřerušovaný tón trvající 410 sekund*.

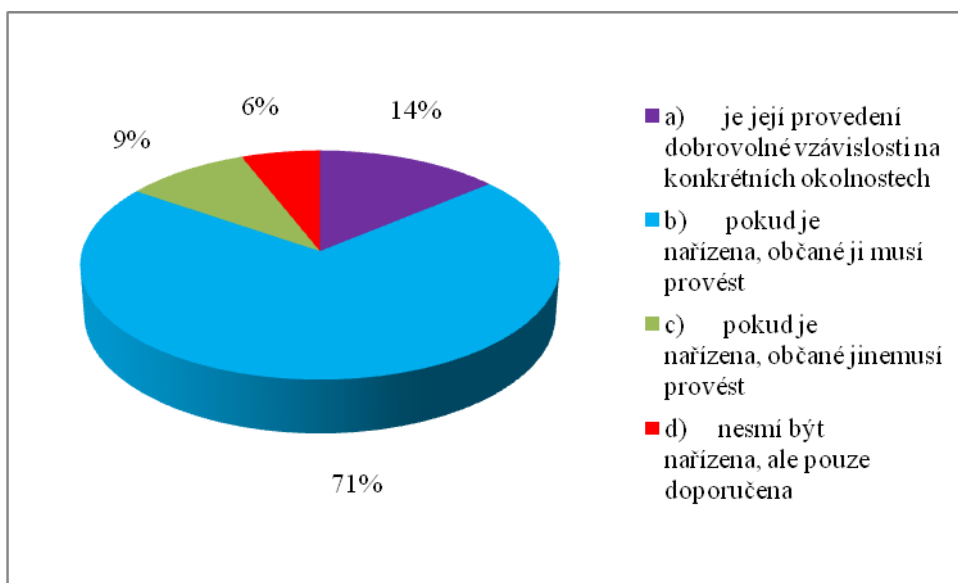
Graf 25 Akustická zkouška sirén (graf 25 k otázce 15)

Graf 25 je zaměřeny na informovanost respondentů v oblasti ochrany obyvatelstva v tomto případě pojednává o akustické zkoušce sirén. Z celkového počtu 201 respondentů (100 %) vybralo 192 respondentů (96 %) správnou odpověď, tedy *b) pravidelně každou středu první středu v měsíci ve 12:00 hodin*. 7 respondentů (3 %) označil odpověď *a) pravidelně každý první den v měsíci ve 12:00 hodin*. 2 respondenti (1 %) odpověděli *c) v pravidelných čtyřdenních intervalech ve 12:00 hodin*. Žádný z respondentů nevybral možnost *d) v nepravidelných intervalech*.

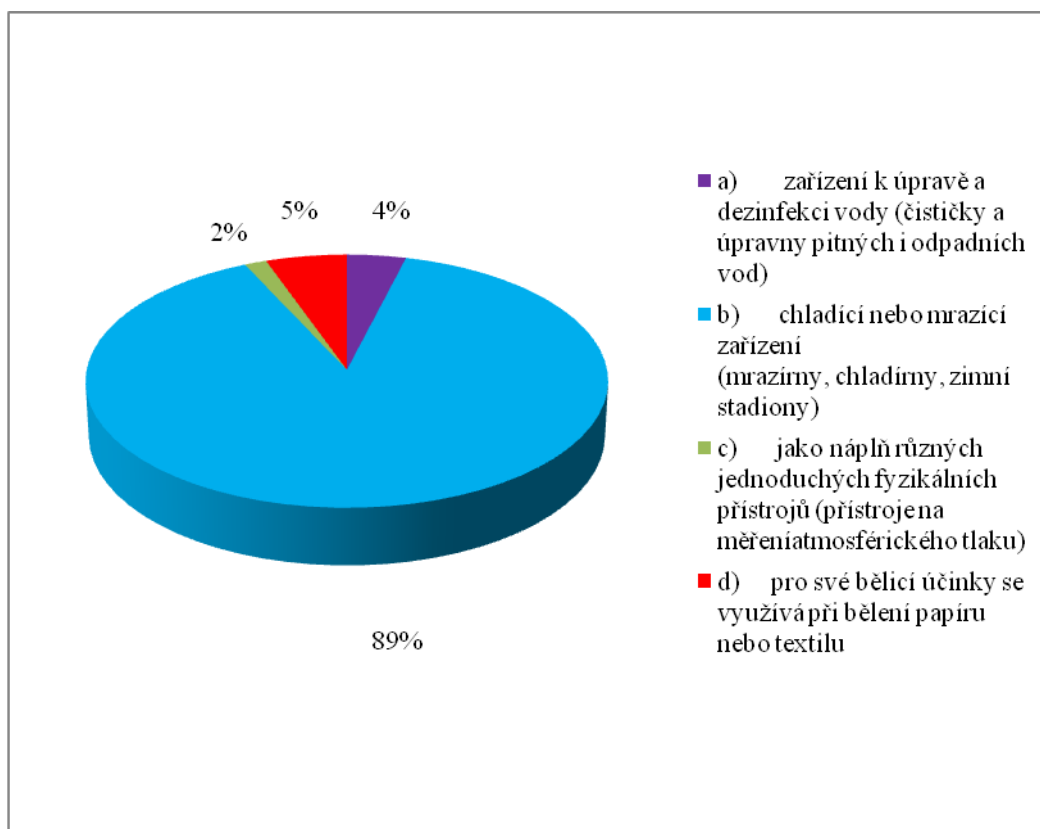
Graf 26 Všeobecná výstraha (graf 26 k otázce 16)

Graf 26 pojednává o zaznění všeobecné výstrahy. Z celkového počtu 201 respondentů (100 %) možnost *a) pokyn k získání dalších informací o příčině vyhlášení tohoto varovného signálu* vybralo 95 respondentů (47 %), možnost *b) pokyn k co nejrychlejšímu opuštění místa současného výskytu* vybralo 31 respondentů (16 %), možnost *c) pokyn k rychlému ukrytí do budovy, uzavření oken a dveří* vybralo pouze 51 respondentů (25 %) a možnost *d) pokyn k evakuaci* vybralo pouze 24 respondentů (12 %).

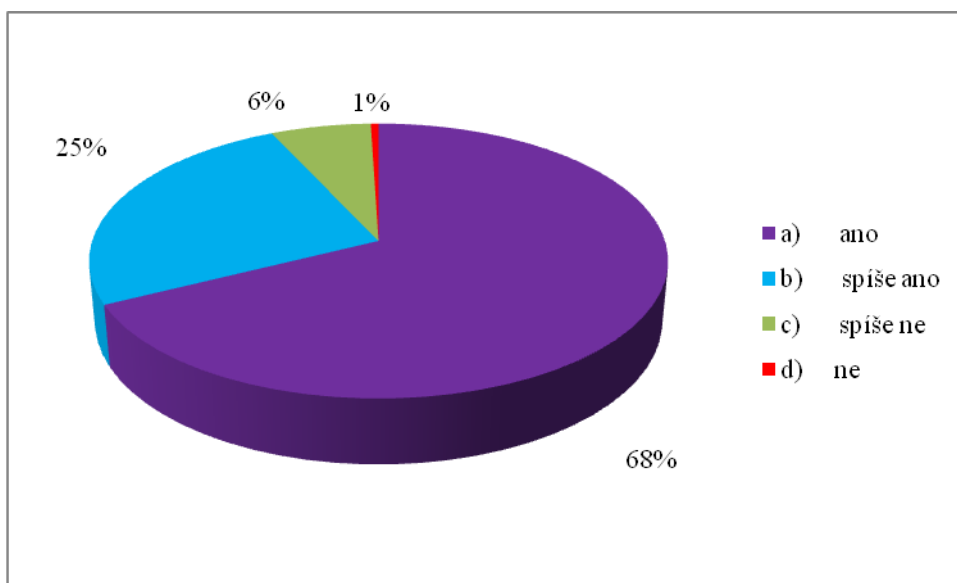
Graf 27 Chování obyvatelstva při nařízení evakuace (graf 27 k otázce 17)

Graf 27 znázorňuje chování obyvatelstva při nařízení evakuace například při povodních podle odpovědí respondentů. Z celkového počtu 201 respondentů (100 %) vybralo možnost *b) pokud je nařízena, občané jí musí provést* 142 respondentů (71 %). Možnost *a) je její provedení dobrovolné v závislosti na konkrétních okolnostech* vybralo 28 respondentů (14 %). Možnost *c) pokud je nařízena, občané ji nemusí provést* označilo 19 respondentů (9 %). Pouze 12 respondentů (6%) vybralo možnost *d) nesmí být nařízena, ale pouze doporučena*.

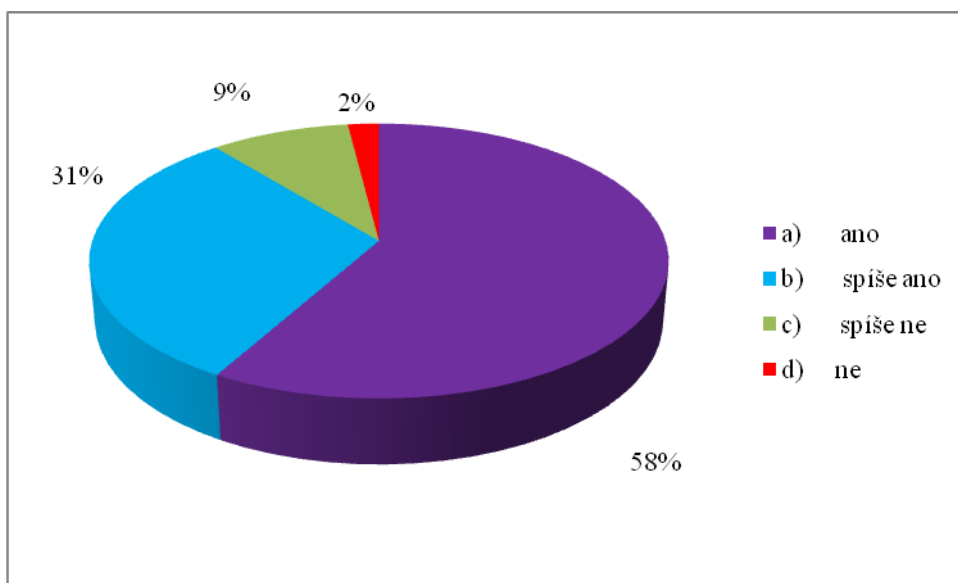
Graf 28 Použití amoniaku (graf 28 k otázce 18)

Graf 28 představuje informovanost respondentů o amoniaku a jeho použití. Z celkového počtu 201 dotazovaných (100 %) označilo správnou odpověď *b) chladicí nebo mrazicí zařízení (mrazírny, chladírny, zimní stadiony)* celých 179 osob (89 %). Další odpověď označená 11 respondenty (5 %) byla možnost *d) pro své bělicí účinky se využívá při bělení papíru nebo textilu*. 8 dotazovaných (4 %) zvolilo odpověď *a) zařízení k úpravě a dezinfekci vody (čističky a úpravny pitných i odpadních vod)*. Nejméně častá odpověď se stala možnost *c) jako náplň různých jednoduchých fyzikálních přístrojů (přístroje na měření atmosférického tlaku)*, tu vybrali pouze 3 dotazovaný (2 %).

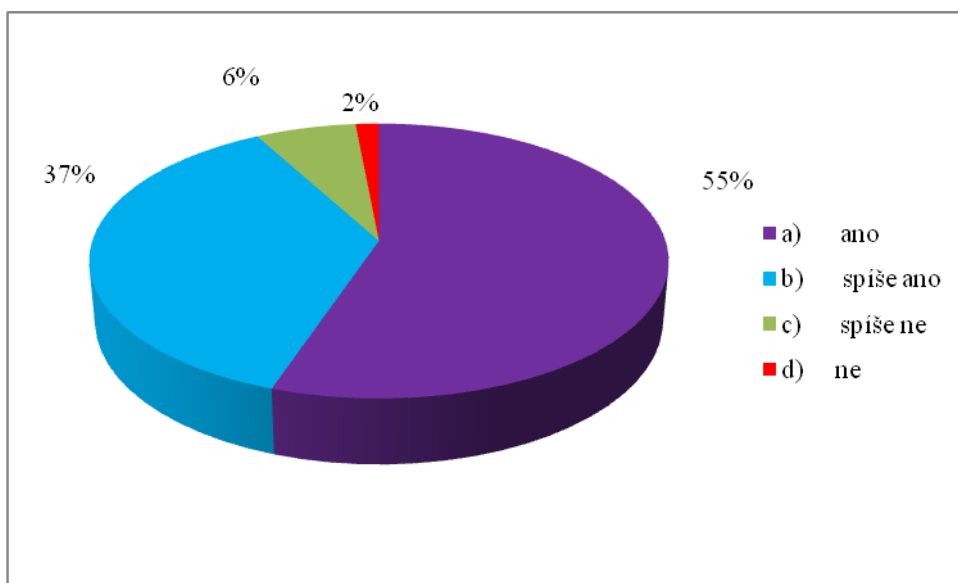
Graf 29 Problematika evakuace škol se zdravotně postiženými dětmi, žáky a studenty (graf 29 k otázce 1)

Podle grafu 29 je zjevné, že je při evakuaci problém s dětmi, žáky a studenty se zdravotním postižením. Z celkového počtu 201 respondentů (100 %) si většina myslí, že je problém při evakuaci s dětmi, žáky a studenty většina vybrala možnost *a) ano* tedy 136 respondentů (68 %). Možnost *b) spíše ano* vybralo 51 respondentů (25 %) a možnost *c) spíše ne* vybralo 13 respondentů (6 %). Pouze 1 respondent (1%) vybral možnost *d) ne*.

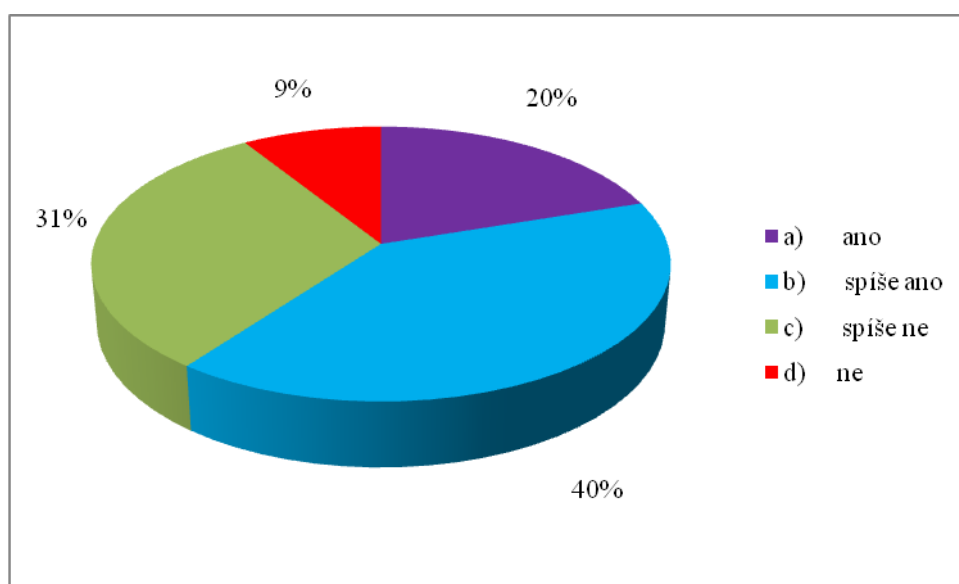
Graf 30 Užitečnost školení bezpečnosti práce a požární ochrany (graf 30 k otázce 2)

Podle grafu 30 je zjevné že personál pracující ve školách považuje školení v oblasti bezpečnosti práce a v požární ochraně za přínosné. Z celkového počtu 201 pedagogických pracovníků (100 %) vybralo možnost 117 pedagogických pracovníků (58 %) možnost *a) ano*. 62 respondentů (31%) také považuje školení za přínosné, tito vybrali možnost *b) spíše ano*. Pouze 13 pedagogických pracovníků (9 %) zvolilo možnost *c) spíše ne*, ale 4 pedagogičtí pracovníci (2 %) považují školení za zbytečné.

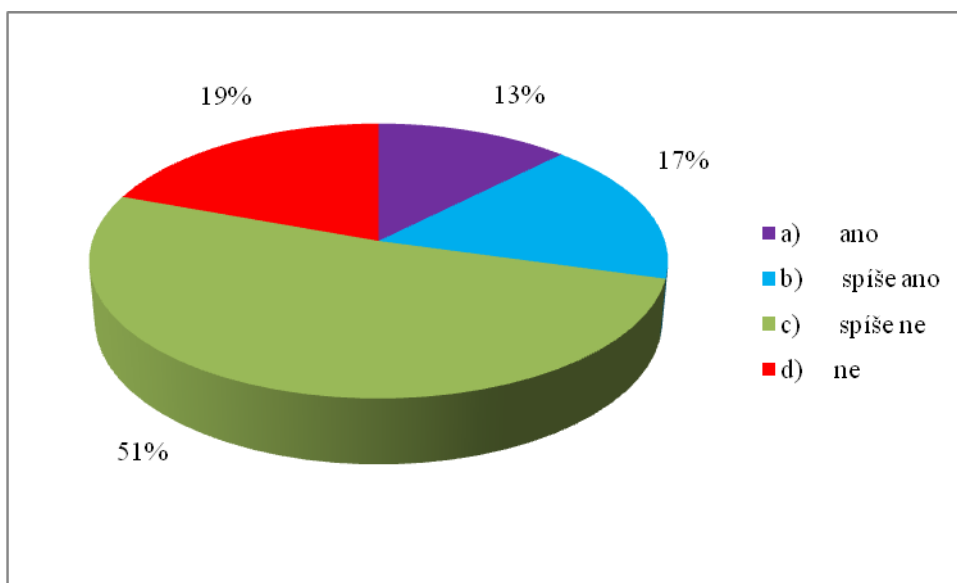
Graf 31 Přínos nácviku evakuace (*graf 31 k otázce 3*)

Podle grafu 31 je zjevné, že nácvik evakuace je podle respondentů přínosný. Z celkového počtu 201 respondentů (100 %) odpovědělo 111 osob (55 %) možnost *a) ano*, možnost *b) spíše ano* zvolilo 74 respondentů (37 %). Pouze 13 respondentů (6 %) zvolilo možnost *c) spíše ne*. Našli se i 3 respondenti (2 %), kteří označili možnost *d) ne*.

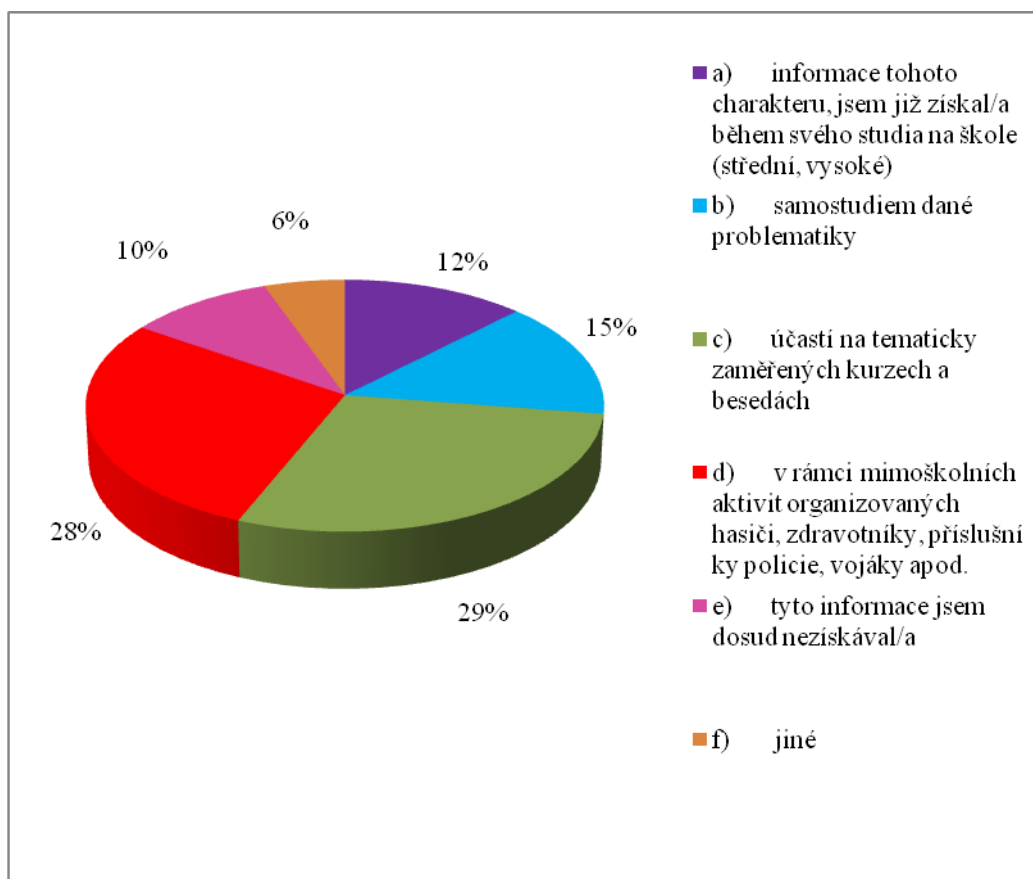
Graf 32 Bezpečnost a ochrana zdraví při vzniku mimořádné události (graf 32 k otázce 4)

Graf 32 nám ukazuje, že na otázku, zda je pedagogický personál informován z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při vzniku mimořádné události z celkového počtu 201 respondentů (100 %) byla nejvíce vybrána možnost *b) spíše ano*, kterou vybralo 81 respondentů (40 %). Z dalších odpovědí je zřejmé, že je potřeba více informovat pedagogický personál o dané problematice, jelikož odpovědi 62 respondentů (31 %) se stala možnost *c) spíše ne*. Možnost *a) ano* odpověděli 4 respondenti (20 %). Našlo se i 18 respondentů (9 %), kteří nemají žádnou informovanost a vybrali možnost *d) ne*.

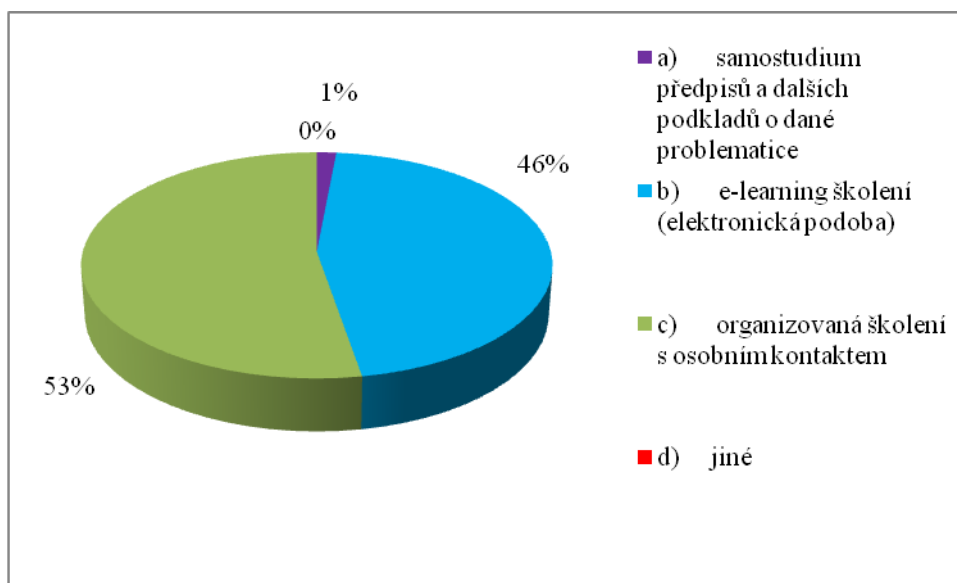
Graf 33 Kolik procent pedagogického personálu se vzdělává na úseku ochrany obyvatelstva (graf 33 k otázce 5)

Graf 33 pojednává o tom, zda je pedagogický personál vzděláván na úseku ochrany obyvatelstva. Z celkového počtu 201 respondentů (100 %) byla odpověď *c) spíše ne*, kterou vybralo 103 respondentů (51 %). Odpověď *d) ne*, kterou vybralo 39 respondentů (19 %), převažuje nad odpovědí *a) ano*, kterou odpovědělo 34 respondentů (17 %). Odpověď *b) spíše ano* vybralo pouze 25 respondentů (13 %).

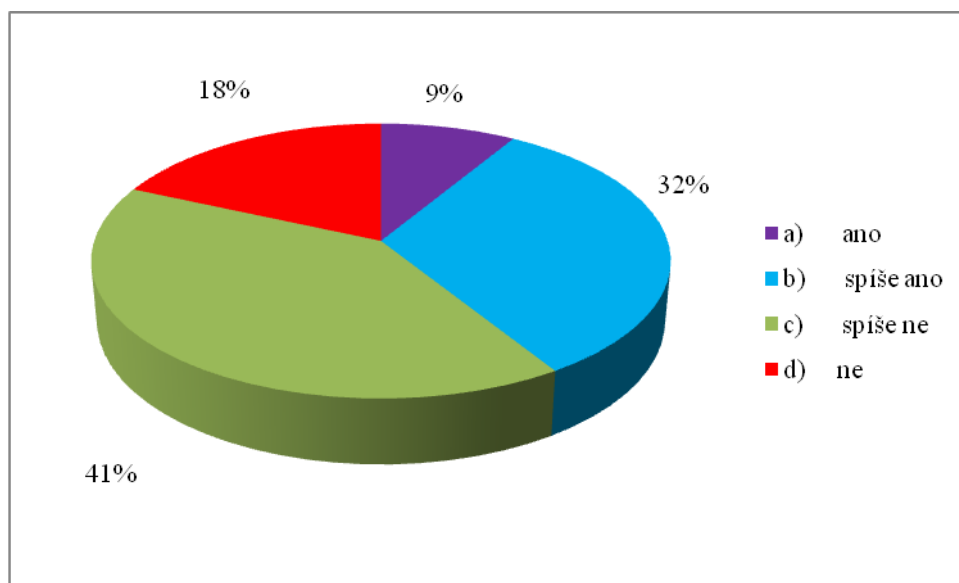
Graf 34 Získávání informací o činnostech a pravidlech chování při vzniku mimořádné události (graf 34 k otázce 6)

Dle grafu 34 je jasné, že většina personálu získala informace o způsobu činnosti a pravidlech na různých kurzech a besedách. Z celkového počtu 201 respondentů (100 %) tuto možnost *c) účastí na tematicky zaměřených kurzech a besedách* vybralo 58 respondentů (29 %). Dále možnost *a) informace tohoto charakteru, jsem již získal/a během svého studia na škole (střední, vysoké)* vybralo 25 respondentů (12 %), možnost *b) samostudiem dané problematiky* vybralo 30 dotazovaných (15 %). Větší procento má také možnost *d) v rámci mimoškolních aktivit organizovaných hasiči, zdravotníky, příslušníky policie, vojáky apod.*, kterou vybralo 57 respondentů (28 %) a možnost *e) tyto informace jsem dosud nezískával/a* vybralo pouze 20 pracovníků (10 %) respondentů. Možnost *f) jiné* vybralo 11 odpovídajících (6 %).

Graf 35 Forma školení, která by vyhovovala personálu (graf 35 k otázce 7)

Podle grafu 35 je zjevné, že by personálu vyhovovala forma školení probíhající v osobním kontaktu se školícím pracovníkem. Z celkového počtu 201 dotazovaných (100 %) možnost *c) organizovaná školení s osobním kontaktem* vybralo 106 dotazovaných (53 %). Dále se často označovanou možností stala odpověď *b) e – learning školení (elektronická podoba)* označilo ji 92 dotazovaných (46 %). Možnost *a) samostudium předpisů a dalších podkladů o dané problematice* vybrali pouze 3 dotazovaný (1 %). Jiná forma školení nebyla vybrána dotazovanými.

Graf 36 Informovanost dětí, žáků a studentů při vzniku mimořádné události z pohledu personálu (graf 36 k otázce 8)

Dle grafu 36 na otázku, zda při vzniku mimořádné události jsou děti, žáci a studenti informováni z celkového počtu 201 respondentů (100 %) vybrali možnost *c) spíše ne* 80 respondentů (41 %). Možnost *a) spíše ano* byla také více vybíraná, tuto možnost vybralo 66 respondentů (32 %). Možnost *d) ne* vybralo 38 pedagogických pracovníků (18 %). Odpověď *a) ano* vybralo jen 17 respondentů (9 %).

4 DISKUZE

Pro posouzení připravenosti škol na evakuaci byla stanovena následující kritéria: zpracování evakuačního plánu; potřeba asistence při evakuaci; čas potřebný k evakuaci; provádění nácviku evakuace; znalost obsahu evakuačního plánu; znalost vhodných hasicích přístrojů určených k hašení elektrického zařízení pod napětím; znalost bezpečnostní značky: požární výtah; znalost bezpečnostní značky: nouzový východ; znalost varovného signálu Všeobecná výstraha; znalost akustické zkoušky sirén; znalost doporučených způsobů chování při zaznění signálu Všeobecná výstraha; znalost průmyslového používání amoniaku v chemických provozech.

4. 1 Evakuační plán

Prvním stanoveným kritériem je zpracování evakuačního plánu. Právníkové a podnikající fyzické osoby a tedy školy a školská zařízení mají na úseku zajišťování bezpečnosti a ochrany života a zdraví povinnosti, které vyplývají z řady zákonů, vyhlášek, nařízení a dalších právních předpisů. Jedním z úkolů je zpracování dokumentace, která se pro jednotlivé školy a školská zařízení neliší, s výjimkou zařazování činnosti podle míry požárního nebezpečí dle zákona č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Všechna školská zařízení se řadí do kategorie bez zvýšeného požárního nebezpečí s výjimkou zařízení, určených na základě kolaudačního rozhodnutí pro osoby se sníženou schopností pohybu a orientace a také ve školských provozech o sedmi a více nadzemních podlažích nebo o čtyřech a více nadzemních podlažích, pokud tyto objekty nemají zřízené chráněné únikové cesty (vyplývá to z §4 odstavce 2 písmene h) zákona o požární ochraně). Osobami s omezenou schopností pohybu a orientace se rozumí osoby postižené pohybově (zejména osoby na vozíku pro invalidy), zrakově a sluchově postižené, osoby pokročilého věku, těhotné ženy, osoby doprovázející dítě v kočárku a dítě do tří let věku, popřípadě osobu s mentálním postižením. (37)

Požární evakuační plán se zpracovává pro objekty a prostory, ve kterých jsou složité podmínky pro zásah nebo kde se provozují činnosti s vysokým požárním nebezpečím a v případě, že tak stanoví dokumentace požární ochrany zpracovaná na základě stanovení podmínek požární bezpečnosti, i pro další provozované činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím. Evakuační plán zpracovává pouze technik požární ochrany nebo odborně způsobilá osoba. (37)

Každý zaměstnavatel by měl podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů stanovit opatření a pokyny pro evakuaci zaměstnanců, za tímto účelem je zpracováván evakuační plán.

Je nutné ho rozpracovat dle výše uvedeného zákona a dle vyhlášky Ministerstva vnitra č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci).

Z celkového počtu 15 ředitelů (100 %) má 7 ředitelů (47 %) zpracovaný celý evakuační plán, 6 ředitelů (40 %) má zpracované jen základní údaje. Žádný z ředitelů neodpověděl, že by škola neměla zpracovaný evakuační plán vůbec (*Graf 2*).

4. 2 Asistence při evakuaci

Druhým kritériem je potřeba asistence školy při evakuaci. Dle odpovědí 15 ředitelů by 8 ředitelů (53 %) nepotřebovalo asistenci při evakuaci a jsou schopni si evakuaci objektu zabezpečit pomocí vlastního personálu. Asistenci při evakuaci by asi potřebovali 4 ředitelé (27 %), (*Graf 3*).

4. 3 Čas potřebný k evakuaci

Třetím kritériem je čas, který potřebují školy na evakuaci. Čas se odvíjí od jednotlivých druhů postižení a také od počtu dětí. Vyskytuje se hodně druhu postižení jako zrakové, sluchové nebo kombinované. Převládajícím druhem zdravotního postižení

u speciálních škol na území Jihočeského kraje, ve kterých bylo realizováno dotazníkové šetření, je mentální postižení. Největší problém z mého hlediska bude s dětmi se zrakovým a sluchovým postižením. Jelikož děti se zrakovým a sluchovým postižením budou pomalejší a opatrnější, aby neohrozili svůj život. Pokud je ve školách výskyt velkého počtu dětí s různými typy postižení, bude čas potřebný k evakuaci delší ve srovnání se školami, které navštěvují zdravé děti.

Podle odpovědí 7 ředitelů (47 %) by stačilo pouze 10 minut na evakuaci, 5 ředitelů (33 %) by potřebovalo 20 minut, ale 3 ředitelé (20 %) by dokonce potřebovali i 45 minut, podle potřeb dětí, žáků a studentů (*Graf 4*).

4. 4 Nácvik evakuace

Čtvrtým kritériem je nácvik evakuace. Každý zaměstnavatel by měl podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů stanovit opatření a pokyny pro evakuaci zaměstnanců, za tímto účelem je zpracováván evakuační plán. Když má zaměstnavatel zpracovaný požární evakuační plán, tak by se podle něj měl také umět evakuovat. V budovách se stěžejními podmínkami evakuace je nácvik evakuace 1x ročně povinností dle zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Zaměstnanec by zaměstnavatel měl upozornit, že proběhne nácvik evakuace. Zaměstnanci by měli postupovat tak, jako kdyby šlo o pravou evakuaci. Nácvik evakuace nám poskytne informace o znalostech zaměstnanců při evakuaci.

Z celkového počtu 15 ředitelů (100 %) 6 ředitelů (40 %) provádí nácvik evakuace 1x ročně, evakuaci nad rámec povinností provádí 2x ročně 3 ředitelé (20 %) a také 6 ředitelů (40 %) odpovědělo, že nácvik evakuace jejich škola neprovádí (*Graf 5*).

4. 5 Znalost personálu o obsahu evakuačního plánu

Pátým kritériem je znalost personálu o obsahu evakuačního plánu. Zaměstnanci musí znát obsah evakuačního plánu, zejména určení osoby, která bude organizovat evakuaci, a místo, ze kterého bude evakuace řízena; určení osob a prostředků, s jejichž pomocí bude evakuace prováděna; určení cest a způsobu evakuace, místa, kde se evakuované osoby budou soustřeďovat; určení zaměstnance, který provede kontrolu počtu evakuovaných osob; způsob zajištění první pomoci postiženým osobám; určení místa, na kterém se bude soustřeďovat evakuovaný materiál, a určení způsobu jeho střežení; grafické znázornění směru únikových cest v jednotlivých podlažích.

Znalost personálu o obsahu požárního evakuačního plánu se prověří nácvikem evakuace, o které jsem mluvila u předchozího kritéria.

Odpověď poskytlo 201 pedagogických pracovníků (100 %) z toho 129 pedagogických pracovníků (64 %) zná obsah evakuačního plánu. Neznalost evakuačního plánu se vyskytla u 72 pedagogických pracovníků (36 %), (*Graf 15*).

4. 6 Hasicí přístroj používaný na hašení elektrického zařízení

O hasicích přístrojích (dále jen HP) a jejich revizích pojednává již už zmíněný zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 246/2001 Sb., o požární prevenci, ve znění pozdějších předpisů a výběr ČSN (730802, 730840, 65 201, 73 0873, 52 0202, ČSN ISO 11602 – 2). Revizi provádí právnická osoba a podnikající fyzická osoba. Revize se provádí každý rok.

HP jsou určeny k hašení požárů. HP existují pěnové, vodní, práškové, sněhové, halotronové. Pěnový HP je na pevné hořlavé látky, benzín, naftu, tuky, minerální oleje.

Vodní HP je vhodný na papír, dřevo a další pevné hořlavé látky, Práškový HP se používá na elektrická zařízení pod proudem, hořlavé plyny, benzín, naftu, oleje, pevné materiály, počítače, televizory a další elektroniku. Sněhový HP je vhodný pro elektrická zařízení pod proudem, hořlavé plyny, hořlavé kapaliny, jemnou mechaniku.

Halotronový HP je vhodný pro hašení automobilů, jemnou mechaniku a elektroniku, počítače, elektrická zařízení pod proudem, archiv a cenné materiály.

Z celkového počtu 201 pedagogických pracovníků (100 %) odpovědělo správně 188 pedagogických pracovníků (90 %). Správnost odpovědí respondentů byla vyšší než stanovená 75% hranice (*Graf 21*).

4. 7 Bezpečnostní značka požárního výtahu

Zaměstnavatel dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce zajistit při práci bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců a fyzických osob zdržujících se s jeho vědomím na jeho pracovištích. Podle zákona Zákon č. 309/2006 Sb., který navazuje na zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce je zaměstnavatel povinen v zaměstnání rozvěsit bezpečnostní značky, signály a značení kde by mohlo dojít k úrazu. Značky, signály a značení jsou zvukové, obrazové a světelné. Bezpečnostní značení je rozeznatelné a není to ochranné zařízení.

Rozeznáváme bezpečnostní barvy jako červenou, modrou, žlutou. Červená znamená zákaz, modrá příkaz, žlutá výstraha a zelená bezpečí. K zelené, červené a modré barvě přísluší konstantní barva bílá a k žluté černá.

Rozmístění jednotlivých bezpečnostních značek je většinou na zaměstnavateli, ale některé konkrétní značky mají právní předpis, který jim určuje, kde mají být. Mělo by to být v místech, kde je čisto, dostatek světla a neměly by tam být jiné značky, aby jich na jednom místě nebylo hodně. Bezpečnostní značky se dávají do úrovní očí zaměstnanců. Při evakuaci musí být viditelné i při přerušení dodávek energie. Značka požární výtah je červeno – bílá.

Značka požární výtah je umístěna u výtahu. Ve školách kde probíhalo dotazníkové šetření, značka požární výtah nebyla umístěna. Z celkového počtu 201 dotazovaných (100 %) správnou odpověď označilo 136 dotazovaných (68 %). Správnost odpovědí respondentů byla nižší než stanovená 75% hranice (*Graf 22*).

4.8 Bezpečnostní značka nouzový východ

O bezpečnostních značkách pojednávám v podkapitole 4.7. Bezpečnostní značka nouzový východ se dává na únikové cesty a k únikovým východům kudy bude probíhat nebo by měla probíhat evakuace. Tato značka je zeleno – bílá. (38)

Bezpečnostní značku nouzový východ by měl znát určitě každý. Vyskytuje se skoro na každém místě. Z celkového počtu 201 dotazovaných (100 %) správnou odpověď vybralo 120 dotazovaných (60 %). Správnost odpovědí respondentů byla nižší než stanovená 75% hranice. (*Graf 23*).

4.9 Znalost varovného signálu Všeobecná výstraha

Všeobecná výstraha je kolísavý tón sirény trvající 140 sekund. Je určena k varování obyvatelstva při hrozící nebo nastalé mimořádné události. Může zaznít 3x po sobě v 3 minutovém intervalu.

Znalost varovného signálu a následných doporučených způsobů chování je v případě vzniku mimořádné události stěžejní. Znalost pedagogického personálu, byla v tomto případě na dostatečné úrovni. Z celkového počtu 201 dotazovaných (100 %) správně odpovědělo 192 dotazovaných (96 %). Správnost odpovědí respondentů byla vyšší než stanovená 75% hranice (*Graf 24*).

4.10 Znalost doporučených způsobů chování při zaznění signálu Všeobecná výstraha

Toto kritérium pojednává, o znalosti doporučených způsobů chování pedagogického personálu v případě zaznění varovného signálu Všeobecná výstraha. Doporučeným postupem se rozumí tyto sekvenční činnosti: ukrytí v nejbližší budově, uzavření dveří a oken a zapnutí hromadných sdělovacích prostředků (televize, rádio).

Z celkového počtu 201 respondentů (100 %) správně odpovědělo 156 dotazovaných (78 %). Správnost odpovědí respondentů byla vyšší než stanovená 75% hranice (*Graf 26*)

4. 11 Akustická zkouška sirén

Akustická zkouška sirén (dále jen AZS) se provádí zpravidla každou první středu v měsíci ve 12:00 hodin. AZS je nepřerušovaný tón sirény trvající 140 sekund. Jedná se o ověření provozuschopnosti jednotného systému varování a vyrozumění.

Správnou odpověď vybralo 196 pedagogických pracovníků (96 %). Správnost odpovědí respondentů byla vyšší než stanovená 75% hranice. (*Graf 25*)

4. 12 Použití amoniaku

Amoniak (triviální název čpavek) je bezbarvý plyn s typickým štiplavým zápachem. Amoniak je pro organismus toxická látka, která při vdechování poškozuje sliznici. Amoniak má široké uplatnění v oblasti průmyslu, používá se jako hnojivo, prekurzor pro výrobu dusíkatých sloučenin, chladicí medium, antimikrobiální činidlo v potravinářských výrobcích atd. (39)

Z celkového počtu 201 respondentů správnou odpověď označilo 179 respondentů (89 %). Správnost odpovědí respondentů byla vyšší než stanovená 75% hranice (*Graf 28*).

5 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zhodnotit připravenost vybraných škol a školských zařízení pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami v Jihočeském kraji na evakuaci těchto zařízení.

Připravenost, informovanost a znalosti jednotlivých ředitelů a pedagogických pracovníků byly zjišťovány pomocí dotazníků s následným grafickým znázorněním a posouzením stanovených kritérií. **Kritéria pro zhodnocení připravenosti vybraných speciálních škol v Jihočeském kraji na evakuaci, vyplývající z dotazníkového šetření ředitelů škol** byly zpracování evakuačního plánu; potřeba asistence při evakuaci; čas potřebný k evakuaci; provádění nácviku evakuace. **Kritéria pro zhodnocení připravenosti vybraných speciálních škol v Jihočeském kraji na evakuaci, vyplývající z dotazníkového šetření pro pedagogický personál** byly znalost obsahu evakuačního plánu; znalost vhodných hasicích přístrojů určených k hašení elektrického zařízení pod napětím; znalost bezpečnostní značky: požární výtah; znalost bezpečnostní značky: nouzový východ; znalost varovného signálu Všeobecná výstraha; znalost akustické zkoušky sirén; znalost doporučených způsobů chování při zaznění signálu Všeobecná výstraha; znalost průmyslového používání amoniaku v chemických provozech.

Výzkumná část bakalářské práce byla realizována pomocí kvantitativní výzkumné metody, formou dotazníku u pedagogického personálu a kvalitativní u ředitelů škol. Výzkumný soubor tvořilo 15 ředitelů a 201 pedagogů pracujících ve vybraných školách pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami na území Jihočeského kraje.

Výsledky dotazníkového šetření byly graficky vyhodnoceny pomocí programu Excel ze softwarového balíku Microsoft Office. **Pro posouzení připravenosti škol na evakuaci a informovanosti pedagogického personálu byla stanovena 75% hranice správných odpovědí.**

Problematiku v zaznamenaných odpovědích jsem získala u otázky, která se týkala zpracování požárně evakuačního plánu. Tento plán bohužel nemají zpracovaný všechny

školy, což si myslím, že je určitě špatně. Konkrétně v tomto ohledu, kdy by musely školy evakuovat osoby s různými druhy zdravotního postižení a tyto osoby nejsou schopny se evakuovat samy. Pedagogický personál a ředitelé by měli znát obsah evakuačního plánu. Přípravenost pedagogického personálu a tím i celé školy na případnou evakuaci do značné míry ovlivňuje informovanost a znalost rizik na pracovišti. Za tímto účelem jsou ze strany zaměstnavatele respektive ředitele školy organizována školení na úseku bezpečnosti práce a požární ochrany. Tato školení by se měla provádět jednotně u všech škol a školských zařízení, a to nejméně 1x za rok s následným ověřením znalostí.

Jestliže škola má zpracovaný evakuační plán, měla by i provádět nácvik evakuace minimálně 1x ročně. Z odpovědí je patrné, že většina škol provádí nácvik evakuace. Při nácviku evakuace se zjistí čas, který škola potřebuje při evakuaci s dětmi, žáky a studenty. Dle odpovědí je většina škol schopna se evakuovat do 10 minut a svépomocí, tzn., aniž by vyžadovala asistenci. Což si myslím, že je v tomto případě velice dobře, jelikož nebude závislá na složkách integrovaného záchranného systému.

Znalost pedagogického personálu o způsobu vyhlašování varovného signálu Všeobecná výstraha a akustické zkoušky sirén, by měla být samozřejmostí, stejně tak i znalost doporučených způsobů chování při jejich zaznění. Pedagogický personál prokázal jejich dostatečnou znalost.

Naopak byla zaznamenána neznalost bezpečnostních značek, jako nouzový východ a požární výtah. Tyto bezpečnostní značky lze považovat z pohledu evakuace za stěžejní.

Požár je nejčastější mimořádnou událostí, která ohrožuje objekty, tedy i školy. Z tohoto důvodu by pedagogický personál měl mít základní povědomí o používání vhodných hasících prostředků. Znalost hasicího přístroje vhodného k hašení elektrických zařízení prokázala většina dotazovaných.

Řada škol se nachází v okolí průmyslových provozů, kde se využívá mnoho chemických látek a přípravků. Znalost průmyslového používání těchto látek je významná, neboť existuje zvyšující se předpoklad znalosti doporučených způsobů

chování. Z tohoto důvodu byla zjišťována znalost pedagogů o používání amoniaku v chemických provozech. Tuto znalost prokázalo velké procento pedagogů.

V Tabulce 2 zřehledňuji výsledky realizovaného šetření, kdy červená pole tabulky označují kritéria, ve kterých nebyla dosažena stanovená 75% hranice správných odpovědí a zelená pole označují kritéria, u kterých byla stanovená hranice dosažena. Hranice úspěšnosti 75 % byla dosažena v 6 kritériích z celkových 12 posuzovaných.

Návrhy řešení

Výsledky z dotazníkového šetření mohou být využity pro další výzkum, neboť se domnívám, že by bylo vhodné této problematice věnovat zvláštní pozornost. Zejména je potřeba věnovat pozornost otázkám potřeby asistence při evakuaci, času potřebnému k evakuaci, provádění nácviku evakuace, znalosti bezpečnostních značek a znalosti obsahu evakuačního plánu, které se prokázaly jako problematické.

Doporučuji vytvořit úzkou spolupráci mezi složkami integrovaného záchranného systému a školami, zejména pak těmi, kde se vzdělávají zdravotně postižené osoby. V rámci spolupráce informovat složky integrovaného záchranného systému o skutečnostech (počet zdravotně postižených dětí, žáků a studentů ve školách; druh a míra zdravotního postižení; nízký počet personálu atd.), které ovlivňují dobu potřebnou k evakuaci, potřebu asistence. S cílem zefektivnit případný proces evakuace provádět pravidelné provádění nácviku evakuace za účasti složek integrovaného záchranného systému. Dále doporučuji vytvořit jednotný systém školení bezpečnosti práce a požární ochrany kde by se jednotlivé složky integrovaného záchranného systému zaměřili na bezpečnostní značky, na varovný signál Všeobecná výstraha, akustická zkouška sirén, na oblast hasicích přístrojů, průmyslové používání amoniaku a na oblast evakuační plán.

V případech, kdy byla dosažena stanovená hranice, avšak nebyla zcela uspokojivá (znalost doporučených způsobů chování při zaznění signálu Všeobecná výstraha; dosažená 78% hranice úspěšnosti), lze danou oblast zlepšovat.

Tabulka 1 Posuzovaná kritéria

Posuzované kritérium	Dosažená hranice úspěšnosti
zpracovaný evakuační plán	87%
potřeba asistence při evakuaci	53%
čas potřebný k evakuaci	47%
provádění nácviku evakuace	60%
znalost obsahu evakuačního plánu	64% %
znalost vhodných hasicích přístrojů určených k hašení elektrického zařízení pod napětím	90 %
znalost bezpečnostní značky: požární výtah	68 %
znalost bezpečnostní značky: nouzový východ	60 %
znalost varovného signálu Všeobecná výstraha	96%
znalost doporučených způsobů chování při zaznění signálu Všeobecná výstraha	78%
znalost akustické zkoušky sirén	96%
znalost průmyslového používání amoniaku v chemických provozech	89%

6 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. Evakuace obyvatelstva. [online]. [cit. 2014-08-13]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/evakuace-obyvatelstva.aspx>
2. KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše. *Ochrana obyvatelstva*. Ostrava: sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. ISBN 80-86634-70-1.
3. ZEMAN, Miloš a Otakar J. MIKA. *Integrovaný záchranný systém*. 1. vyd. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta chemická, 2007. ISBN 978-80-214-3448-6.
4. Česká republika. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, v platném znění.
5. Evakuace. *Hasičský záchranný sbor* [online]. 2014 [cit. 2014-09-25]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/evakuace-obyvatelstva.aspx>
6. Hasičský záchranný sbor. *Hasičský záchranný sbor* [online]. 2014 [cit. 2014-09-25]. Dostupné z: <http://www.firebrno.cz/>
7. Evakuace obyvatelstva. *Hasiči zelená* [online]. 2009 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: http://hasici.zelezna-be.cz/info/Evakuace_obyvatelstva.pdf
8. Česká republika. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. In: *Sbírka zákonů*. 2002.
9. ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Edice SPBI Spektrum. ISBN 978-80-7385-007-4.
10. SMETANA, Marek. *Havarijní plánování*. 1. vyd. Brno: Computer Press Media, a.s., 2010. ISBN 978-80-251-2989-0.
11. FOLWARCZNY, Libor a Jiří POKORNÝ. *Evakuace osob*. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2006. Edice SPBI Spektrum. ISBN 80-86634-92-2.
12. Česká republika. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. In: *Sbírka zákonů*. 2001.

13. Česká republika. Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon). In: *Sbírka zákonů*. 1997.
14. Česká republika. Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií). In: *Sbírka zákonů*. 2006.
15. Česká republika. Vyhláška č. 219/1997 Sb. státní úřad pro jadernou bezpečnost. In: *Sbírka zákonů*. 1997
16. Česká republika. Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2001.
17. Česká republika. Vyhláška č. 246/2001 Sb. o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru. In: *Sbírka zákonů*. 2001.
18. Česká republika. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a o změně dalších zákonů, v platném znění.
19. JELÍNEK, Martin. *Prosazování práv zdravotně postižených osob v oblasti trhu práce*. Brno, 2009. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Mgr. Ondřej Hora, Ph.D.
20. Informace o typech zdravotního postižení. *Alfabet* [online]. 2000 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.alfabet.cz/informace-o-typech-zdravotniho-postizeni>
21. Česká republika. Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů*. 2006.
22. *Tělesná postižení* [online]. 2014 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.spckaminek.websnadno.cz/Telesne-postizeni.html>
23. Poradna pro studenty s handicapem. *Poradna pro studenty s handicapem* [online]. 2005 [cit. 2014-11-08]. Dostupné z:

- http://userweb.pedf.cuni.cz/ksppg/poradna/telesne_postizeni/charakteristika.php
24. Tělesná postižení. *Tělesná postižení* [online]. 2011 [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://www.praceprozp.cz/hledam-praci/vhodne-pracovni-pozice/telesna-postizeni>
25. SONS ČR. *Klasifikace zrakového postižení* [online]. 2002 [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://www.sons.cz/klasifikace.php>
26. Klasifikace zrakového postižení. *Klasifikace zrakového postižení* [online]. 2014 [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://www.icm.cz/klasifikace-zrakoveho-postizeni>
27. PLECHÁČKOVÁ, Bc. Michaela. *VYUŽITÍ MULTISMYSLOVÉ MÍSTNOSTI SNOEZELEN U DĚTÍ SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM* [online]. Brno, 2009 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.muzikohrani.cz/wp-content/uploads/Snoezelen.pdf>. Diplomová práce. Masarykova univerzita Pedagogická fakulta Katedra speciální pedagogiky. Vedoucí práce PhDr. Radka Horáková, Ph.D .
28. Sluchová postižení a jejich statistika. *Sluchová postižení a jejich statistika* [online]. 2010 [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://www2.teiresias.muni.cz/comin/kurz-komunikace-se-sluchove-postizenymi/sluchova-postizeni-a-jejich-statistika>
29. Klasifikace mentálního postižení. *Klasifikace mentálního postižení* [online]. 2014 [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://www.icm.cz/klasifikace-mentalniho-postizeni>
30. VAŠICOVÁ, Bc. Lada. *Specifika vzdělávání a volno časové aktivity mentálně postižených* [online]. Brno, 2010 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: http://dspace.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/12380/va%C5%A1icov%C3%A1_1_2010_dp.pdf?sequence=1. Diplomová práce. UNIVERZITA
31. Greendoors. *SCHIZOFRENIE, PSYCHÓZA A DUŠEVNÍ ONEMOCNĚNÍ* [online]. 1997 [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://www.greendoors.cz/schizofrenie-psychoza-a-dusevni-onemocneni>

32. Kvalita v praxi. *Rozlišení problematiky duševní nemoci a mentálního postižení* [online]. 2014 [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://www.kvalitavpraxi.cz/co-je-noveho/rozliseni-problematiky-dusevni-nemoci-a-mentalniho-postizeni.html>
33. Postižení nemusí být vždy tělesná. *Postižení nemusí být vždy tělesná* [online]. 2014 [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://eseznam.cz/index.php/rubriky/ruzne-clanky/1955-postizeni-nemusi-byt-vzdy-telesna>
34. Sancedetem. *Charakteristika kombinovaného postižení* [online]. 2013 [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/deti-se-zdravotnim-postizenim/deti-s-kombinovanim-postizenim/charakteristika-kombinovaneho-postizeni.shtml>
35. Česká republika. Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. In: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-109>.
36. Česká republika. Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, v platném znění
37. Česká republika. Zákon č. 133/1985 Sb., České národní rady o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 1985
38. Česká republika. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
39. Chemie. *Učebnice chemie* [online]. 2004 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://ucebnicechemie.wz.cz/index.php?sloucenina=amoniak>

Seznam tabulek

Tabulka 1: Posuzovaná kritéria.....	88
Tabulka 2: Přehled škol vybraných k realizaci dotazníkové šetření.....	104

Seznam grafů

Graf 1: Zpracovaná dokumentace školy.....	41
Graf 2: Evakuační plán	43
Graf 3: Asistence při evakuaci.....	44
Graf 4: Čas potřebný k evakuaci	45
Graf 5: Provádění nácviku evakuace.....	46
Graf 6: Doporučení chování dětí, žáků a studentů při evakuaci.....	47
Graf 7: Informovanost pedagogického personálu o znalostech při evakuaci.....	48
Graf 8: Doporučené způsoby chování pedagogického personálu při mimořádné události.....	49
Graf 9: Doporučené způsoby chování dětí, žáků a studentů při vzniku mimořádné události.....	50
Graf 10: Školení personálu v oblasti bezpečnosti práce a požární ochrany zajišťované zaměstnavatelem.....	51
Graf 11: Počet školení v oblasti bezpečnosti práce zřízené zaměstnavatel.....	52
Graf 12: Počet školení v oblasti požární ochrany zřizované zaměstnavatelem	53
Graf 13: Forma školení bezpečnosti práce a požární ochrany.....	54
Graf 14: Informovanost personálu o postupu a způsobu chování při vzniku mimořádné události při ochraně zdraví a bezpečnosti.....	55
Graf 15: Znalost personálu obsahu evakuačního plánu školy Hrozba vzniku požáru v okolí sociálních zařízení.....	56
Graf 16: Hrozící vznik mimořádné události v okolí školy.....	57
Graf 17: Mimořádné události hrozící v okolí školy.....	58

Graf 18: Vznik požárů v okolí školy podle personáli.....	59
Graf 19: Vznik požárů ve škole podle personálu.....	60
Graf 20: Únik nebezpečné látky dle informovanosti personálu.....	61
Graf 21: Hasicí přístroj používaný na elektrické zařízení.....	62
Graf 22: Bezpečnostní značka Požární výtah.....	63
Graf 23: Bezpečnostní značka Nouzový východ.....	64
Graf 24: Všeobecná výstraha pro varování obyvatelstva	65
Graf 25: Akustická zkouška sirén.....	66
Graf 26: Všeobecná výstraha.....	67
Graf 27: Chování obyvatelstva při nařízení evakuace.....	68
Graf 28: Použití amoniaku.....	69
Graf 29: Problematika evakuace škol se zdravotně postiženými dětmi, žáky a studenty.....	70
Graf 30: Užitečnost školení bezpečnosti práce a požární ochrany.....	71
Graf 31: Přínos nácviku evakuace.....	72
Graf 32: Bezpečnost a ochrana zdraví při vzniku mimořádné události.....	73
Graf 33: Kolik procent pedagogického personálu se vzdělává na úseku ochrany obyvatelstva evakuaci.....	74
Graf 34: Získávání informací o činnostech a pravidlech chování při vzniku mimořádné události	75
Graf 35: Forma školení, která by vyhovovala personálu.....	76
Graf 36: Informovanost dětí, žáků a studentů při vzniku mimořádné události z pohledu personálu.....	77

7 PŘÍLOHY

Příloha A	Seznam škol
Příloha B	Přehled škol vybraných k realizaci dotazníkového šetření
Příloha C	Standardní činnosti speciální
Příloha D	Dotazníky

Příloha A Seznam škol

Mateřská škola

Mateřská škola je určena pro děti od tří do šesti let. Přednostně se přijímají děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. K předškolnímu vzdělání může být dítě přijato i v průběhu školního roku. Ředitel může po předchozím upozornění rozhodnout o ukončení předškolního vzdělání dítěte, jestliže dítě bez omluvy nedochází do mateřské školy po dobu delší než dva týdny, je opakovaně narušován provoz mateřské školy zákonným zástupcem, ukončení pobytu v mateřské škole doporučí školské poradenské zařízení nebo lékař, není zákonným zástupcem opakovaně uhrazeno stravování nebo pobyt v mateřské škole.

Základní škola

Školní docházka je povinná devět školních roků. Žák nesmí překročit 17 let. Školní docházka je povinná pro občany České republiky a pro občany jiného členského státu Evropské unie, kteří pobývají na území České republiky déle než 90 dnů.

Školní docházka může být dítěti odložena, pokud dítě v šesti letech není tělesně nebo duševně vyspělé a zákonný zástupce o to požádá.

Žák si v základní škole osvojí strategie učení a na jejich základě jsou motivováni k celoživotnímu učení, tvořivě myslet a řešit problémy, účinně spolupracovat a komunikovat a podobně.

Každé pololetí je žák hodnocen vysvědčením. Ředitel se souhlasem školské rady rozhoduje o způsobu hodnocení. Do dalšího ročníků postoupí žák, který prospěl v druhém pololetí ve všech povinných předmětech.

Střední škola

Žák, který byl přijat ke střednímu vzdělání v průběhu plnění povinné školní docházky, pokračuje v plnění povinné školní docházky ve střední škole.

Cíle střední školy je rozvíjet dovednosti, vědomosti, postoje, schopnosti a hodnoty získané v základním vzdělání.

Střední škola má stupně:

- střední vzdělání;
- střední vzdělání s výučním listem;
- střední škola s maturitní zkouškou.

Střední vzdělání je úspěšné ukončení vzdělávacího programu v délce 1 nebo 2 let denní formy vzdělání. Střední vzdělání s výučním listem je ukončení vzdělávacího programu v délce 2 nebo 3 let denní formy vzdělávacího programu. Střední vzdělání s maturitní zkouškou je úspěšné ukončení vzdělávacího programu v délce 6letého nebo 8letého gymnázia, nebo v délce 4 let denní formy studia.

Ke studiu na střední škole lze přijmout žáka, který splnil povinnou školní docházku. O přijetí rozhoduje ředitel. K studiu žák může být přijat formou přijímacích zkoušek. Ukončení středního vzdělání s výučním listem může být závěrečnou zkouškou, která se skládá z písemné zkoušky, praktické a ústní zkoušky. Ukončení středního vzdělání s maturitní zkouškou je ukončeno maturitní zkouškou, která má společnou a profilovou část.

Konzervatoř

Vzdělání na konzervatoři rozvíjí dovednosti, schopnosti, znalosti získané v základním a v základním uměleckém vzdělání. Přípravuje žáka na výkon uměleckých činností v oborech tanec, hudba a zpěv. Žák může získat střední vzdělání s maturitní zkouškou nebo vyšší odborné vzdělání v konzervatoři.

Ukončení na konzervatoři bývá absolutoriem, kde se ověří znalosti žáku. Skládá se z odborných předmětů, zkoušky z cizího jazyka, absolventské práce a z hlavních oborů.

Vyšší odborné vzdělání

Vyšší odborné vzdělání rozvíjí znalosti získané na střední škole. Poskytuje odborně a všeobecné vzdělání s praktickou přípravou pro výkon činností. Na vyšší odbornou školu jsou přijati uchazeči, kteří absolvovali střední vzdělání s maturitou. I vyšší odborná škola je ukončena absolutoriem.

Základní umělecké, zájmové a jazykové vzdělání

Základní umělecké vzdělání poskytuje základy v jednotlivých uměleckých oborech. Základní umělecké vzdělání se učí na základních uměleckých školách a připravuje na vzdělání na střední škole.

Zájmové vzdělání účastníkům umožňuje naplnění volného času zájmovou činností, která je zaměřená na různé oblasti. Učí se v školních družinách, školních klubech, střediscích volného času.

Jazykové vzdělání probíhá v cizích jazycích. U cizinců se cizí jazyk považuje za jazyk český. Podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a o změně dalších zákonů, v platném znění jazykové vzdělání umožňuje zkoušku s právem jazykové zkoušky. Ukončení může být ukončeno státní jazykovou zkouškou základní, všeobecnou a speciální. Státní jazyková zkouška se skládá z písemné a ústní části.

Základní školy speciální

Tento typ škol navštěvují žáci se střední a těžkou mentální retardací.

V základních školách speciálních je důležité mít speciální pomůcky jako například učebnice, rozvrh, sešity a podobně. Dále je potřeba mít odborný a kvalifikovaný personál, jelikož jde o výuku žáků, kteří nemají dostatek schopností a intelektu.

V České republice je desetiletá školní docházka ve speciálních školách.

Výuka je zaměřena především na základní pracovní návyky, hygiena, samoobsluha, vybavení žáky dovednostmi, vědomostmi, návyky a tím se umožní maximální zapojení do společnosti.

Základní školy praktické

Chodí sem žáci s lehkou mentální retardací, s neschopností se soustředit a hyperaktivitou.

Školní docházka je devítiletá, ale na žáky nejsou kladené takové nároky. Učí se zde obdobné předměty, jako na základních školách. Cílem je připravit žáky na začlenění do normální společnosti.

Profesní příprava

Žáci se po dokončení školní docházky mohou rozhodnout a dále se vzdělávat na školách praktických, odborných učelišť, středních odborných učelišť. Praktická škola je na jeden až dva roky, odborné učeliště je na dva až tři roky. U střední odborné školy musí žák splnit podmínky pro přijetí a nesmí mu bránit jeho zdravotní stav.

Odborné učeliště

Žáci se zde připravují na budoucí povolání a doplňují si zde informace ze základních škol.

Praktická škola se dvouletou přípravou

Cílem je osvojit si manuální práce a rozšířit si znalosti, které žák nabyt na střední škole. Je pro žáky, které dokončili základní nebo speciální školu.

Praktická škola s jednoletou přípravou

Žáci se zde připravují na pomocné práce v různých zařízeních a na práci v chráněných dílnách. Jsou zde žáci s těžší mentální retardací, autismem, s více vadami, kvůli kterým nemohou studovat na jiné škole. Důležité předměty na této škole jsou rodinná výchova, praktická cvičení a ruční práce.

Zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy

Diagnostický ústav

Diagnostický ústav (dále jen DÚ) přijímá děti dle výsledků komplexního vyšetření, volné kapacity zařízení je umisťuje do dětských domovů, výchovných ústavů krom dětí přijatých do diagnostického ústavu nebo dětských domovů se školou, a také je přijímá dle zdravotního stavu dětí.

Úkoly DÚ plní podle potřeb dětí:

- diagnostické, záleží na vyšetření, které se provádí formou psychologických a pedagogických činností;
- vzdělávací, zajišťuje dosažení dovedností a znalostí, realizují a stanovují se specifické vzdělávací potřeby přiměřené jeho věku, možnostem či individuálním předpokladům;
- terapeutické, které díky psychologických a pedagogických činností vedou ke zlepšení poruch v chování dítěte a v sociálních vztazích;
- sociální a výchovné, se spojují k osobnosti dítěte, k sociálně-právní ochraně a k jeho rodinné situaci;
- organizační, se podílí na umístování dítěte do zařízení v územním obvodu DÚ vymezené ministerstvem nebo i mimo územní obvod;
- koordinační, se stará o sjednocení a prohloubení postupů ostatních zařízení v rámci územního obvodu DÚ.

Dětský domov

Dětský domov (dále jen DD) plní sociální, výchovné a vzdělávací úkoly. Pečuje o děti dle jejich individuálních potřeb. Účelem je péče o děti, které nemají závažné poruchy chování, ale mají nařízenou ústavní výchovu. Do DD jsou umístovány děti od 3 do 18 let a dále nezletilé matky s jejich dětmi.

Dětský domov se školou

DD se školou má hlavní úkol zajišťovat péči o děti s nařízenou ústavní výchovou, které mají poruchy chování, anebo trvalou či přechodnou duševní poruchu nebo o děti s uloženou ochrannou výchovou nebo nakonec jsou-li to nezletilé matky.

DD se školou jsou umístovány děti od 6 let do ukončení povinné školní docházky. Pokud v průběhu školní docházky došlo k nápravě, může dítě na žádost ředitele být přesunuto do školy, která není součástí DD se školou.

Výchovný ústav

VÚ se stará o děti od 15 let se závažnými poruchami chování. Ve vztahu k dětem plní úkoly sociální, výchovné a vzdělávací. VÚ se dělí pro děti s uloženou ochrannou, pro děti s nařízenou ústavní výchovou, nebo pro nezletilé matky a jejich děti nebo děti potřebující výchovně léčebnou péči.

Do VÚ se mohou umístit děti od 12 let, pokud mají tak závažné duševní poruchy, že nemohou být umístěny v DD se školou.

Při VÚ může být zřízená základní, speciální nebo střední škola.

Příloha B Přehled škol vybraných k realizaci dotazníkového šetření**Tabulka 2 Přehled škol vybraných k realizaci dotazníkového šetření**

Speciální školy v Jihočeském kraji	Počet rozdaných dotazníků	Počet vrácených dotazníků
Základní škola Holečková 1060, 388 01 Blatná	20	11
Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola B. Němcové 585/54, 370 01 České Budějovice 7	0	0
Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola Trhové Sviny Dlouhá 889/35, 370 11 České Budějovice 2	20	11
Mateřská školka Fazolka Dobrovodská č. 17, 370 01 České Budějovice	0	0
Mateřská škola, základní škola a Praktická škola Husova 9 České Budějovice Štítného 3, 370 01 České Budějovice	0	0
Mateřská škola, základní škola a střední škola pro sluchově postižené Riegrova 1, 370 01 České Budějovice	20	0
Mateřská škola, základní škola a Praktická škola při centru ARPIDA, o. p. s. U Hvízdala 9, 370 11 České Budějovice 2	20	17
Centrum Bazalka – Základní škola a speciální a Mateřská škola speciální o. p. s. U Jeslí 198/13, 370 01 České Budějovice 4	0	0
Mateřská škola pro zrakově postižené Zachariášova 5, 370 04 České Budějovice	20	10

Základní škola Kaplická 151, 381 01 Český Krumlov, Horní Brána	0	0
Základní škola Neulingerova 108, 380 01 Dačice I	0	0
Dětský domov, Základní škola a Školní jídelna Švermova 116, 382 26 Horní Planá	20	16
Výchovný ústav, střední škola a školní jídelna Gymnazijní 118, 377 01 Jindřichův Hradec II	0	0
Mateřská škola, základní škola a praktická škola Jarošovká 1125/II, 377 01 Jindřichův Hradec	0	0
Základní škola Omlenická 436, 382 41 Kaplice	20	13
Základní škola při Dětské psychiatrické nemocnici 160, 391 61 Opařany	20	12
Dětský domov, Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola Šobrova 111/11, 397 01 Písek	25	21
Základní škola Zlatá stezka 387, 383 01 Prachatice II	20	15
Mateřská škola, základní škola speciální a praktická škola Diakonie ČCE Rolnička Mrázková 700/III, 392 01 Soběslav	25	22
Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola, Strakonice Plánkova 430, 386 01 Strakonice I	20	15
Mateřská škola a Základní škola ČSA 925, 390 03 Tábor	20	14

Základní škola a Mateřská škola a poskytovatel sociálních služeb, Kaňka, o. p. s. Helsinská 2731, 390 05 Tábor	20	12
Základní škola praktická, Jiráskova 3, Třeboň II	20	16
Základní škola logopedická Sakařova 342, 375 01 Týn nad Vltavou	20	11
Dětský domov, Základní škola, Školní jídelna a Školní družina Školní 319, 387 01 Volyně	0	0

Příloha C Standardní činnosti speciální

Standardní činnosti speciální

Centrum poskytující služby žákům s vadami řeči

Služby se poskytují školám a školním zařízením vzdělávající tyto žáky a jejich zástupcům.

- péče o děti cizinců;
- řešení výchovných problémů;
- logopedická diagnostika a depistáž poruch komunikace;
- zpracování programů logopedické intervence;
- zpracování anamnézy;
- aplikace logopedických terapeutických postupů;
- aplikace logopedických stimulačních postupů;
- aplikace logopedických edukačních postupů;
- aplikace logopedických reedukačních postupů;
- práce s žáky s potřebou logopedické péče nevyžadující úpravu vzdělávacího programu;
- vedení a zpracování záznamů o individuální logopedické péči.

Centrum poskytující služby žákům se zrakovým postižením

Služby se poskytují školám a školním zařízením vzdělávající tyto žáky a jejich zástupcům.

- tyflografika;
- nácvik podpisu;
- zraková hygiena;
- smyslová výchova zrakově postiženého žáka;
- metodické vedení asistentů pedagogů, kteří pracují se zrakově postiženými žáky;
- práce se speciálními pomůckami;
- sociální rehabilitační program;

- nácvik orientace a samostatného pohybu zrakově postiženého žáka, nácvik sebeobsluhy;
- rozvoj matematických představ.

Centrum poskytující služby žákům se sluchovým postižením

Služby se poskytují školám a školním zařízením vzdělávající tyto žáky a jejich zástupcům.

- výcvik odezírání;
- výcvik čtení s porozuměním;
- cvičení na posilování nepostižených smyslových funkcí;
- individuální a skupinové terapie pro zákonné zástupce vedené psychologem;
- rodinná terapie, terapie neslyšící zákonné zástupce, krizové terapie;
- sluchová terapie, rozvoj motoriky dítěte, vedení pojmových deníků, nácvik čtení s porozuměním, výstavba orální řeči a podobně.

Centrum poskytující služby žákům s tělesným postižením

Služby se poskytují školám a školním zařízením vzdělávající tyto žáky a jejich zástupcům.

- rozvoj a budování lokomočních, komunikativních, manipulačních dovedností žáků;
- využití specifických forem terapie například muzikoterapie;
- speciální nácvik práce s počítačem jako prostředek komunikace a získávání informací;
- vývojový screening, včasná diagnostika organického poškození centrálního nervového systému u dětí raného věku.

Centrum poskytující služby žákům s mentálním postižením

Služby se poskytují školám a školním zařízením vzdělávající tyto žáky a jejich zástupcům.

- cvičení pro děti raného věku, vývojový screening, Portage, Strassmeier;

- rozvoj jemné a hrubé motoriky, sociálních vztahů, nácvik sebeobsluhy;
- rozvoj estetického vnímání;
- smyslová výchova dětí předškolního věku s mentálním postižením;
- pohybové, výtvarné a hudební činnosti;
- rozvoj slovní zásoby a grafomotoriky;
- alternativní formy čtení;
- čtení hůlkového písma a nácvik prvního čtení;
- logopedická péče se zaměřením na augmentativní a alternativní komunikaci, znak do řeči, sociální počty a čtení, komunikační tabulky, piktogramy;
- využití muzikoterapie a arteterapie.

Centrum poskytující služby žákům s poruchami autistického spektra

Služby se poskytují školám a školním zařízením vzdělávající tyto žáky a jejich zástupcům.

- nácvik sociálního chování, funkční komunikace a zvládnání náročného chování;
- rodičovské skupiny;
- řešení výchovných problémů, sourozenecké vztahy, podpurná skupina, instruktáž a podobně;
- osvětová činnost;
- rozvoj funkční komunikace, pracovních návyků, práce s rodinou, sociálních dovedností;
- vzdělávání žáků s poruchami autistického spektra a příprava na zařízení do výchovně vzdělávacího procesu;
- uplatňování aplikované behaviorální analýzy a metodiky strukturovaného učení.

Centrum poskytující služby žákům s více vadami a žákům hluchoslepým

Služby se poskytují školám a školním zařízením vzdělávající tyto žáky a jejich zástupcům. Používají se standardní speciální činnosti podle typu zdravotního postižení žáka.

Příloha D Dotazníky

Dotazník pro ředitele

Dobrý den,

jmenuji se Petra Pavelková a studuji na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor Ochrana obyvatelstva se zaměřením na chemické, biologické, radiologické a jaderné noxy a výbušniny.

Dotazník, který jste právě obdržel/a je určen 11 školám a školským zařízením pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími prostředky, které se vyskytují na území Jihočeského kraje.

Prosím o vyplnění tohoto dotazníku, je anonymní a bude použit pouze ke statistickému zpracování jako výzkumná část mé práce.

Správnou odpověď zakroužkujte (v jedné otázce může být vždy jen jedna zakroužkovaná odpověď).

Děkuji za vyplnění.

Petra Pavelková

Název školy:.....

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) žena
- b) muž

2. Jaký je Váš věk?

- a) 18 - 26 let
- b) 27 - 35 let
- c) 36 - 44 let
- d) 45 a více let

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
 - a) středoškolské bez maturitní zkoušky
 - b) středoškolské s maturitní zkouškou
 - c) vyšší odborné vzdělání – diplomovaný specialista
 - d) vysokoškolské – bakalářské
 - e) vysokoškolské – magisterské
4. Jaká je délka Vaší praxe? (uved'te)

BLOK I.

1. Kolik dětí, žáků a studentů navštěvuje Vaší školu?
2. Kolik dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením navštěvuje Vaší školu?
 - a) Kolik dětí, žáků a studentů má sluchové postižení?
 - b) Kolik dětí, žáků a studentů má zrakové postižení?
 - c) Kolik dětí, žáků studentů má tělesné postižení?
 - d) Kolik dětí má kombinované postižení?
 - e) Kolik dětí má mentální postižení?
3. Kolik zaměstnáváte pracovníků?
 - a) odborný personál (pedagog, asistent pedagoga)
 - b) pomocný personál (kuchař, školník, uklízeč atd.)

4. Kterou dokumentaci má Vaše škola zpracovanou? (více možných odpovědí)
- a) kniha úrazů a příslušné záznamy o úrazech
 - b) školní nebo vnitřní řád
 - c) požárně poplachové směrnice
 - d) tematický plán školení
 - e) plán krizové připravenosti
 - f) dokumentace o začlenění do kategorie činnosti se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím
 - g) posouzení požárního nebezpečí
 - h) požární řád
 - i) požární kniha
5. Má Vaše škola zpracovaný evakuační plán?
- a) ne
 - b) ano, jen základní údaje
 - c) ano, zpracován celý plán evakuace
 - d) nevím
6. Potřebuje Vaše škola asistenci při evakuaci?
- a) ano, není schopna zajistit vlastním personálem
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne, je schopna zajistit vlastním personálem
7. Jakou dobu by Vaše škola potřebovala k evakuaci?
- a) do 10 minut
 - b) do 20 minut
 - c) do 45 minut
 - d) více než 1 hod

8. Provádí Vaše škola nácvik evakuace?

- a) neprovádí
- b) ano, provádí 1x ročně
- c) ano, provádí 2x ročně
- d) jiné.....

9. Jsou děti, žáci a studenti seznámeni, s doporučenými způsoby chování při evakuaci?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

10. Jsou pedagogové seznámeni, s doporučenými způsoby chování při evakuaci?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

11. Považujete informovanost Vašeho personálu a jejich znalost doporučených způsobů chování při vzniku mimořádné události za dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

12. Považujete informovanost dětí, žáků a studentů a jejich znalost doporučených způsobů chování při vzniku mimořádné události za dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Dotazník pro pedagogické pracovníky

Dobrý den,

jmenuji se Petra Pavelková a studuji na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor Ochrana obyvatelstva se zaměřením na chemické, biologické, radiologické, nukleární výbušniny a noxy.

Dotazník, který jste právě obdržel/a je určen 11 školám a školským zařízením pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími prostředky, které se vyskytují na území Jihočeského kraje.

Prosím o vyplnění tohoto dotazníku, je anonymní a bude použit pouze ke statistickému zpracování jako výzkumná část mé práce.

Správnou odpověď zakroužkujte (v jedné otázce může být vždy jen jedna zakroužkovaná odpověď).

Děkuji za vyplnění.

Petra Pavelková

Název školy:.....

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) žena
- b) muž

2. Jaký je Váš věk?

- a) 18 - 26 let
- b) 27 - 35 let
- c) 36 - 44 let
- d) 45 a více let

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
- a) středoškolské bez maturitní zkoušky
 - b) středoškolské s maturitní zkouškou
 - c) vyšší odborné vzdělání – diplomovaný specialista
 - d) vysokoškolské – bakalářské
 - e) vysokoškolské – magisterské
4. Jaká je délka Vaší praxe? (uveďte)

BLOK I.

1. Účastníte se školení na úseku ochrany obyvatelstva, bezpečnosti práce a požární ochrany zajišťovaných zaměstnavatelem, včetně ověření Vašich znalostí?
- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
2. Jak často probíhá školení bezpečnosti práce organizované zaměstnavatelem ve Vašem školském zařízení?
- a) 2x ročně
 - b) 1x ročně
 - c) 1x za 2 roky
 - d) 1x za 3 roky
 - e) jiné (uveďte).....

3. Jak často probíhá školení požární ochrany organizované zaměstnavatelem ve Vašem školském zařízení?

- a) 2x ročně
- b) 1x ročně
- c) 1x za 2 roky
- d) 1x za 3 roky
- e) jiné

(uved'te).....

4. Jakou formou probíhá školení bezpečnosti práce a požární ochrany ve Vašem školském zařízení?

- a) přednáška
- b) přednáška s následným ověřením znalostí (test)
- c) e-learning školení (elektronická podoba)
- d) test bez předchozí přípravy
- e) jiné (uved'te).....

5. Znáte doporučené způsoby chování, stanovené zásady a postupy úkonů z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při vzniku mimořádné události?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

6. Znáte obsah evakuačního plánu Vaší školy?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

7. Hrozí ve Vašem okolí vznik mimořádné události?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

7. a) Pokud jste na otázku č. 7 odpověděl/a *ano*, *spíše ano* uveďte, která mimořádná událost?

.....

8. Hrozí ve vašem okolí vznik požárů?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

8. a) Pokud jste na otázku č. 8 odpověděl/a *ano*, *spíše ano* uveďte, ve kterých rizikových oblastech/objektech ve Vašem okolí hrozí vznik požáru?

.....

9. Hrozí ve Vašem objektu vznik požárů?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

10. Hrozí ve Vašem okolí únik nebezpečné látky?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

10. a) Pokud jste na otázku č. 10 odpověděl/a *ano*, *spíše ano* uveďte, ze kterého objektu ve Vašem okolí by nebezpečná látka mohla uniknout?

.....

10. b) Pokud jste odpověděl/a na otázku č. 10. a) uveďte, která nebezpečná látka by z tohoto objektu mohla uniknout?

.....

11. Jaký hasicí přístroj se používá k hašení elektrického zařízení pod napětím?

- a) vodní
- b) vzduchopěnový
- c) práškový
- d) pěnový

12. Co vyjadřuje bezpečnostní značka na obrázku?

- a) požární výtah
- b) nebezpečí uvíznutí v případě požáru
- c) zákaz používání výtahu při požáru
- d) tato značka neexistuje

13. Co vyjadřuje bezpečnostní značka na obrázku?

- a) nouzový východ
- b) evakuační trasa výtahem směrem dolů
- c) evakuační trasa po schodišti směrem dolů
- d) tato značka neexistuje

14. Jak je vyhlášován signál určený pro varování obyvatelstva tzv. Všeobecná výstraha?

- a) kolísavý tón sirény trvajících 140 sekund
- b) přerušovaný tón sirény trvajících 60 sekund (kdy se střídá 25 sekund nepřerušovaný tón 10 sekund pauza 25 sekund nepřerušovaný tón)
- c) nepřerušovaný tón trvajících 140 sekund
- d) nepřerušovaný tón trvajících 410 sekund

15. Jakým způsobem je prováděna akustická zkouška sirén?
- a) pravidelně každý první den v měsíci ve 12:00 hodin
 - b) pravidelně každou první středu v měsíci ve 12:00 hodin
 - c) v pravidelných čtyřtýdenních intervalech ve 12:00 hodin
 - d) v nepravidelných intervalech
16. Zaznění varovného signálu sirén Všeobecná výstraha znamená?
- a) pokyn k získání dalších informací o příčině vyhlášení tohoto varovného signálu
 - b) pokyn k co nejrychlejšímu opuštění místa současného výskytu
 - c) pokyn k rychlému ukrytí do budovy, uzavření oken a dveří
 - d) pokyn k evakuaci
17. Pokud je např. při povodních nařízena evakuace, jak se při ní obyvatelstvo má zachovat?
- a) je její provedení dobrovolné v závislosti na konkrétních okolnostech
 - b) pokud je nařízena, občané ji musí provést
 - c) pokud je nařízena, občané ji nemusí provést
 - d) nesmí být nařízena, ale pouze doporučena
18. Amoniak má široké uplatnění v chemických provozech a je tedy skladován ve velkém množství. Víte, v jakém dalším provozu se amoniak používá?
- a) zařízení k úpravě a dezinfekci vody (čističky a úpravny pitných i odpadních vod)
 - b) chladicí nebo mrazicí zařízení (mrazírny, chladírny, zimní stadiony)
 - c) jako náplň různých jednoduchých fyzikálních přístrojů (přístroje na měření atmosférického tlaku)
 - d) pro své bělicí účinky se využívá při bělení papíru nebo textilu

BLOK II.

1. Považujete evakuaci škol s výskytem zdravotně postižených dětí za více problematickou nežli je tomu u škol bez výskytu těchto osob?
 - a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne

2. Považujete školení bezpečnosti práce a požární ochrany za přínosné?
 - a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne

3. Považujete pravidelný nácvik evakuace za přínosný?
 - a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne

4. Považujete svou informovanost a znalost doporučených způsobů chování, stanovených zásad a postupů úkonů z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při vzniku mimořádné události za dostačující?
 - a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne

5. Vzděláváte se na úseku ochrany obyvatelstva?
- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
6. Jakým způsobem získáváte informace o základních činnostech a pravidlech chování při živelních pohromách, průmyslových haváriích nebo jiných mimořádných událostech?
- a) informace tohoto charakteru, jsem již získal/a během svého studia na škole (střední, vysoké)
 - b) samostudiem dané problematiky
 - c) účastí na tematicky zaměřených kurzech a besedách
 - d) v rámci mimoškolních aktivit organizovaných hasiči, zdravotníky, příslušníky policie, vojáky apod.
 - e) tyto informace jsem dosud nezískával/a
 - f) jiné
(uveďte).....
7. Jaká forma školení na úseku ochrany obyvatelstva, BOZP a PO by Vám nejvíce vyhovovala?
- a) samostudium předpisů a dalších podkladů o dané problematice
 - b) e-learning školení (elektronická podoba)
 - c) organizovaná školení s osobním kontaktem
 - d) jiné (uveďte).....

8. Považujete informovanost dětí, žáků a studentů a jejich znalost doporučených způsobů chování při vzniku mimořádné události za dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne